24րդ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6474 26 ԱՊՐԻԼ 1907 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 26 ՐԷՊԻ-ԻԼ-ԷՎՎԷԼ 1325 9 MAI 1907 24me année № 6474

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
"ԱՐԵՒԵԼՔ" ՕՐԱԹԵՐԹԻ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՂԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ 80 Ղրշ.
ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ 108 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ 25 Ֆրն.
ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ
20 նաւ 1 ղրուշից փուլ
1 մեծ.ի ճաշուայ կ'ընդունուին

10 ՓԱՐԱ

Արեւելք

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ارەولك
درسعادتده غلطهده ارەولك غزتهسی ادارهخانهسی

DIRECTION
DU JOURNAL ARMÉNIEN
"ARÉVELK"
CONSTANTINOPLE - GALATA

10 PARAS

ԳԻՏՈՒԹԻՒՆԸ ՌԱՄԻԿԻՆ ՄԷՋ

ԲՆԱՏՈՀՄԻԿ ՌԱՄԿԱԼԵԶՈՒ

Ա.

Մարդկային միտքն ինքզինք բացատրելու համար պէտք ունեցած ու հնարած է լեզու մը իր բնական հնչումներուն յարմարութեան վրայ ձեւելով: Եւ այդ լեզուն կազմած է Մայրենի Բարբառն ա՛յն ժողովուրդին որմէ խօսուած է: Սակայն մարդը տակաւ պէտք ունեցած է նաեւ ընտանեկան ուրոյն լեզուի մը, իր մայրենի բարբառէն առնուած: Մարդը կրնար պէտքն զգալ այդ տեսակ լեզուի մը, օրինակի համար, երբ փոքրերու ներկայութեանն հարկ ըլլար բան մը հասկցնել ուրիշ տարեկից անձի մը: Կամ անհրաժեշտօրէն կարեւոր էր իրեն՝ իր խօսածքո՛ւն ընդհանրական լեզուէն տարբեր լեզուո՛վ մըն ալ իր միտքը բացատրելու կարողութիւնը: Այս առանձին առաւելութեան պէտքն զգալի կրնար ըլլալ թէ՛ ընտանեկան շրջանակի մէջ և թէ գործնական կեանքի ասպարէզին վրայ:

Եւ ահա այս բնական պահանջքին ու պէտքին վրայ ստեղծուած է ընտանեկան բարբառ մը, ամէն ազգի ու լեզուի մէջ:

Գիտութիւնն ուրեմն իր զարգացած շրջանին հասնելէ շա՛տ առաջ ողջունած է գիւտը մարդկային մտքին այս նոր կարողութեանը: Փոխադարձաբար ռամիկն ալ շատ կանուխէն զգացած է պէտքն այդ տեսակ գիտութեան մը, և մենք մտնելով անուս ժողովուրդի ներքին խաւերուն մէջ՝ կը գտնենք հոն կազմակերպուած վաղածանօթ լեզու մը իբր միջոց առտնին խօսակցութեան: Ուշագրաւ է որ, միայն մէկ տեսակ կամ մէկ սեռի տակ երթացող լեզու մը չէ որ կը ներկայանայ մեզ, ռամիկին բերնին մէջ: Քանի մը տարբեր կանոններու հպատակող և առանձին հրապոյր ու հաճոյք տուող մշակուած ընտանեկան լեզուներ են որ կը խօսուին յարմարութեանն համեմատ՝ սեռի, տեղի ու նիւթի:

Այսպէս, իր մասնաւոր անգիր քերականութիւնն ունեցող մեր բնատոհմիկ բարբառն ալ իր ներքին կազմութիւնովը յոյժ կանոնաւոր, մշակուած ու բազմասեռ պատկերով մըն է որ կը ներկայանայ:

Հետաքրքրական է գիտնալ թէ՝ նախապէս ծանօթ և մեզաւանդ այդ լեզուին ո՞ր սեռն առաջ հնարուած է միւսէն, և ո՞րը ո՛րմէ կաղապարուած: Նաեւ ո՞րն է եղած ամէնէն գործնականն իր կազմութեան պարզ ու ընթացիկ հանգամանքովը. ո՞րն առօրեայ գործածութեանը, և ո՞րը պահեստի լեզուն եղած է սովորաբար:

Անգիր ու անյայտ ամբողջութիւնը մեր բանաւոր գրականութեան, մեր հանրային ընտանեկան ու գործնական անցեալէն չունենալով վստահելի թէ կեղակարծ աղբիւր մը կամ յիշատակարան մը ու արձանագիր պատառիկ մը, դժուար է որոշել այս խնդիրը: Բայց նայելով այդ ծանօթ ու կիրառիկ բարբառին զանազան ճիւղերուն բնական կազմութեանը, և հիմնուելով լեզուներու աստիճանական զարգացման ու կրելիք պարբերական փոփոխութիւններու օրէնքին վրայ՝ կրնանք ըսել թէ Այլաբանական ձեւը բառի մը, ոճի մը, ասութեան մը՝ եղած է հաւանաբար առաջին ռամկալեզուն՝ դեռակազմ ամէն ժողովուրդներուն:

Այսպէս, մեր մէջ ալ կը շեշտուի այս բնական հաւանականութիւնն երբ նկատի առնենք թէ՝ իբր ընտանեկան բարբառ խօսուած այլաբանութիւնները թուով յոյժ սահմանափակ են: Այս կէտն ապացոյց կրնայ համարուիլ ըսելու որ այլաբանական լեզուն շատ աւելի հին նկարագիր մը ունի, և իր արդի աղքատ հանգամանքը բնական արգասիքն է իր հնութեանը: Հինէն դէպի նորն անցումին համընթաց անվերջ ու անսահման ժամանակը կ'եղծէ, կը յապաւէ, կ'անդամատէ իր հետ ապրող ամէն նիւթաւոր ու աննիւթ էութիւն: Ժամանակին ձեռքը, կողոպտիչն է ու կ'ըլլայ ամէն մարդկային ձեռակերտի: Լեզուն ամէնէ՛ն շատ և շո՛ւտ ազդուողն է ժամանակէն, և իր գոյութիւնը չի կրնար պահպանել՝ եթէ չունի ընդարձակ խօսելութեան ամուր ապաւէնը, կամ գրուածը պահպանելու բարոյական ու նիւթական միջոցներ: Հետեւաբար, ինծի այնպէս կու գայ որ Այլաբանութիւնը եղած է մարդուն առաջին ընտանի բարբառը, և միւս սեռերը հնարուած են աւելի վերջի դարերու մարդկութենէն:

Արդէն բնական հաշուով աւելի՛ դիւրին էր մարդուն, իր խօսած բառին այլաբանական իմաստ մը տալ և իբր ընտանեկան լեզու գործածելը՝ քան մտածել ու գտնել մասնաւոր կանոն մը՝ որ գըլխովին նո՛ր լեզու մը երեւան բերէր:

Կրնայինք ըսել թէ, այլաբանութենէն առաջ՝ աւելի՛ հնութիւն ցուցնող կերպ մը լեզու եղած է մանաւանդ մարմնային Նշանացի խօսակցութիւնը կամ գաղափարայայտնութիւնը. բայց այս կերպն աւելի միջազգային ու հանրամարդկային լեզու մըն է, և յոյժ սահմանափակ ու անատակ՝ բացատրելու մտքին նրբութիւններն ու մանրամասն կամքը:

Այլաբանական բարբառը գոյութիւն ու կեանք ունեցած է նաեւ մեր համայնքին մէջ, և ինչպէս ըսինք, բնական հաւանականութեան հաշուով՝ ան եղած է նաեւ առաջին ընտանեկան լեզուն մեր ռամիկին ունեցած գիտութիւններուն մէջ:

Այսպէս անհրաժեշտ պէտքին վրայ հնարուած այդ այլաբանական անդրանիկ Արկողերէնէն մեզի հասած են բաւական թուով բառեր, որոնց գործածութիւնն ալ ընթացիկ է դեռ արդի սերունդին բերնին մէջ:

Այլաբանութիւն բառն ինքնին կը բացատրէ արդէն այս կերպ բարբառին նկարագիրը: Բառ մը՝ իր սովորական մերկ իմաստին մէջ չգործածելով՝ խորհրդաւոր տարազի մը մտցնելու օրինակաւոր, առակաւոր ձեւով մը պատշաճապէս ցուցնելու գիտութիւնն է այլաբանութիւնը: Այս բանին մէջ յաջողելու համար մարդ տէրն ըլլալու է լեզուին: Ուրեմն ժողովուրդը, որ հնարիչն ու խօսողն է իր լեզուին, և հետեւաբար տիրական ձեռնհասութեամբ իրաւատէր՝ կրցած է յօրինել իր այլաբանութիւնները անվիճելի հմտութիւնով մը: Անոնք, այդ փոխաբերական բացատրութիւնները կամ այլաբանական բառերը, զուրկ չեն լեզուական ու գրական ստոյգ արժանիքէ և ունին իրենց գոյութեան ու պահպանման անժխտելի իրաւունքը:

Ռամիկն իր միտքը դիմացինէն ծածկաբար իր ընկերին յայտնել ուզած ատեն չըսեր օրինակ, գող, գողնալ ու կ'ըսէ այլաբանօրէն մախաթ, մախթել որ կը բացատրուի մատներու միջոցով վերցուիլ, յափշտակուիլ: Փոխանակ ըսելու գողցուիլ, մէջտեղէն վերցուիլ՝ կ'ըսէ ճամբարձիլ: Նետը տուր ինծի կ'ըսէ փոխանակ ըսելու կանգունը (արշըն) տուր: Դիւրագրգիռ մարդը կ'որակէ փետուր ամենաթեթեւ, ինքնագոյն առարկային այլաբանական իմաստովը: «Ի՛նչ փետրացեր ես», կ'ըսէ դիմացինին փո՛յն տեղը գըրգռելու ակնարկելով:

Երբ հարկ ըլլայ կտրել, վերջացնել խօսք մը փոխանակ ըսելու գոցէ՛ վերջացուր դի՛ր կ'ըսէ կօճկէ՛: Դրամ բառին տեղ կը գործածէ կուտ բառը, առնելով դրամին ունեցած մնդասուական դերը մարդուն հանդէպ: Կուտը կախ է՝ կը նշանակէ ապառիկ է յաճախորդին գնումը, ըստ այնմ գործդ գիտցիր: Վարպետ, բանիմաց, ուշիմ, աննմարկելի մարդը այլաբանօրէն կ'որակեն շուն բառով. շա՛տ շուն է՝ շատ վարպետորդի է կը նշանակէ: Փոր բառին տեղ կ'ըսէ մութ մառան, փորին անլուսութիւնն ու անյագ չտեսութեան մը ըլլալու հանգամանքն այլաբանելով: Փոխանակ ըսելու չեղեալ համարէ վերջացած սեպէ՛՝ կ'ըսէ օրինակ. «այդ հաշիւը... գրէ՛ վրաս»: Աբան կարճ է կ'ըսէ մէկու մը հասցէին, իբր թէ ըսել ուզէր բախտակից մէկն է: Կնքահայրը տան մը համար տարին անգամ մը հաշիւ պէտք կ'ըլլայ. այսպէս է նաեւ ձիւնաթիակը (քաֆրիկ) որ տարուան մէկ որոշ ժամանակ մը միայն վար կ'առնուի իր կախուած տեղէն. ասոր համար Քաւոր բառը կ'այլաբանեն քաֆրիկ, Քաւորսանախէր բառն ալ կ'առնուի խտրութիւն իմաստով. «Առտուրին՝ քաւոր-սանախէր չըլլար» կ'ըսէ ռամիկն առակախօս, ա՛յն բնական պատճառով որ առեւտուրի մէջ բարեկամութեան՝ կամ ծանօթութեան խտրութիւն եթէ ըլլայ՝ գործը կը դադրի գործնականութենէ:

Ամբողջութիւնն այս բնատոհմիկ այլաբանութիւններուն, աչքերնուս առջեւ բերելով, պէտք է ըսել որ անոնք յո՛յժ խակատիպ ու գունագեղ են:

Աստիճանաբար զարգացած մարդուն աւելի կատարեալ ծածկաբարբառին հասնելէ առաջ ըսինք թէ այլաբանական ձեւերն կրնայ յաջորդած ըլլալ բառադարձութեան կերպը, որ նոյնքան պարզ, անճիգ իր կազմութեամբը ամէնէն առաջ գրաւած ըլլալու է մարդուն միտքը: Բայց եթէ այլաբանութենէն վերջ գործածուած ըլլալ կը կարծենք, ա՛յն հիմով է որ բառադարձական կերպն իր պարզութեան հակառակ՝ դժուարըմբռնելի է իրականին մէջ: Անշուշտ աւելի հեշտ է ըսել բառ մը իր ուղիղ դասակարգովը, նոյն իսկ այլաբանական իմաստովն աւելի ըմբռնելի, քան տառաշրջուած բառերու կամ բառի մը սահուն արտաբերումը, որ բաղդատաբար շատ աւելի ուշիմութիւն ու սրամտութիւն կը պահանջէ: Այսպէս մեր մէջ ալ սկիզբէն ի վեր ծանօթ այս կերպ խօսակցութիւնը թէեւ յոյժ քիչ գործածական՝ բայց միշտ ունեցած է իր գոյութիւնն ու կարեւորութիւնը՝ ժողովրդական պէտքին և բանասիրական արժէքի տեսակէտով: Բառադարձութեան ծածկաբարբառը պարզ է և յայտնի ամէնուն, միայն երկար վարժութիւն ու զօրեղ յիշողութիւն պէտք է թէ՛ խօսելու և թէ խօսուածը հասկնալու համար: Բնատոհմիկ ծածկաբարբառի այս նո՛յնքան միջահնային սեռը կը գործածուի մանաւանդ երբ զբօսանք, երբ զուարճալի ժամանց և ոչ թէ երբ պէտք մը լրացնող մասնակութ: Տղայ ատեն, կը յիշեմ որ, յաճախ մեր անգէտ ու անմեղ մանկական խօսակցութիւններու մէջ մուտ գործող այս սեռի բարբառը կը կայանար միմիայն անուններու տառաշրջութեան մէջ, կամ քանի մը պարզ, ծաղրական, անարգական բանաձեւերու շուրջ կը դառնար անմիտ ու վաղանցիկ. փոխանակ ըսելու Մարգար՝ Ռագրամ կ'ըսէր խաղակից մը իր ընկերոջ, կամ ես իր անունը տառաշրջելով Ռոգրէդ կը կոչէի: Աւելի մասնաւորելով մեր մանուկ հետաքրքիր մտքին լեզուական այս պարզ թափառումներն ու բրած ակամայ կրկնումները, մենք կը մղուէինք փնտռելու ա՛յն տեսակ բառեր ու բառերու շարք մը, որոնք երկու կողմէն ալ կարդացուէին միեւնոյն իմաստը տալով:

Մանկական յիշատակներու այս վերյիշումիս մէջ բաւականանամ դնել հոս միայն երկու բառ, զորս կը յեղյեղէինք միշտ երբ միակ նմոյշ երկդիմեան տառաշրջութեան՝ մեր առտնին բարբառին մէջ. «Նարեկ կերան». ո՛ր կողմէն ալ որ կարդացուի միեւնոյն իմաստն ունի, թէեւ իմաստն ինքնին պակսի այդ խօսքին մէջ:

Հաց, ջուր, փայտ, քար, կիր, տուն և այլ այս տեսակ միավանկ ու սովորական բառերը տառաշրջելով կցկցել-խօսիլը դիւրին է արդարեւ, բայց գոհացում չի տար պէտքին, և հետեւաբար այս սեռը դատապարտուած է մնալ իր ձեւական գոյութեան մէջ միայն, գործածականութեան և անկորնչելիութեան պաշտօնն ու պատիւը մնալով միշտ բո՛ւն ծածկաբարբառին:

ՏԻԳՐԱՆ ԶԻԹՃԵԱՆ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿՆԵՐԸ

Անգլիոյ եւ իր գաղթավայրերուն մաքսային միութիւնը. — Անգլիական եւ ամերիկեան դրամագլուխը Ռուսիոյ մէջ. — Պ. Բօլ Քամպօն եւ Ֆրանսական դրամագլուխը. — Միջազգային դրամական հրապարակը.— Անգլիոյ Պանքան. — Լոնտոնի եւ Պերլինի Սակարանները.— Հանքային արժեթուղթեր. — Ցորենի հրապարակը:

Վերջին եօթնեակին մէջ միջազգային հրապարակներուն վրայ տեսնուած դրամական թուլութեամբ յաջորդած են կարգ մը տնտեսական դէպքեր և երեւոյթներ, զորս իրենց հաւանական հետեւանքներուն տեսակէտով կ'արժէ յիշել և ուսումնասիրել: Նախ ըսենք թէ, բրիտանական գաղթային Համաժողովին անցեալ հինգշաբթի օրուան նստին մէջ ելմտական նախարար Ասքուիթի ըրած յայտարարութիւնը՝ ինքնին համաշխարհային կարեւորութիւն ունեցող տնտեսական առաջնակարգ շրջանի մը հիմնաքարը կը կազմէ: Անգլիական կառավարութիւնը միանգամ ընդ միշտ մերժելով հաստատել մաքսային նախապատիւ սակացոյցեր բրիտանական գաղթավայրերուն համար, վերջնականապէս հաւատարիմ գտնուած եղաւ մաքսային ազատ փոխանակութեան սկզբունքին, նոյն սկզբունքը յարգել տալով նաեւ միեւնոյն գաղթավայրերուն: Տնտեսագէտները դժուարութիւն չպիտի կրեն ըմբռնելու համար թէ, եթէ իրօք գաղթային նախարարապետները, ներկայացուցիչները անպատճառ կը նախընտրէին ունենալ առանձնաշնորհեալ իրաւունքներ մաքսային գործառնութեանց մէջ, շատ կը խաբուէին, որովհետեւ այդ իրաւունքները տնտեսական հաստատուն զարգացում մը չէին կրնար խոստանալ իրենց երկիրներուն համար: Բրիտանական երկիրներու միջեւ հիմնուած մաքսային միութիւն մը ո՛րքան որ ալ նախապէս հրապուրիչ թուի ըլլալ, և նպաստէ իրարմէ տարբեր տնտեսական պայմաններու մէջ ապրող գաղթավայրերուն, այս օգտակարութիւնը տեւական չկրնար համարուիլ, և եթէ անկարելին ենթադրելով՝ համարուի իսկ, հարկ պիտի ըլլայ եզրակացնել թէ այդ գաղթավայրերուն հողային կամ ճարտարարուեստային արտադրութիւնները այսուհետեւ ալ պիտի մնան նո՛յն աստիճանին մէջ ուր կը գտնուին այսօր ալ: Որովհետեւ մաքսային միութեան մը ուղղակի մէկ հետեւանքը սա՛ պիտի ըլլայ որ, այդ միութենէն դուրս գտնուող միւս երկիրները՝ ստիպուելով բարձրացնել իրենց սակացոյցերը թէ՛ Անգլիոյ և թէ իր գաղթավայրերուն արտադրութիւններուն դէմ, այս արտադրութիւններն ալ կանոնաւոր վաճառման կամ փոխանակութեան ենթակայ ըլլալ կարենալու համար, պէտք է պահեն իրենց քանակը և տեսակը, ինչ որ անկարելի է: Այսինքն այդպիսի մաքսային միութիւն մը պիտի տրամադրէ որ, օրինակի համար, Քանատա միշտ իր արմտիքի արտադրութիւնը զարգացնէ, և այդ արտադրութեան քանակն ալ վեր ի վերոյ անփոփոխ պահէ, քանի որ աւելին, այսինքն որոշուած չափէն աւելին չպիտի կրնայ արտածուիլ օտար երկիրներ, և կամ շատ դժուարաւ պիտի կրնայ արտածուիլ, այդ երկիրներուն աւելի բարձր սակացոյցերուն պատճառաւ: Այս անպատեհութենէն զատ, երկրորդ և նոյնքան ծանրակշիռ հանգամանք ունեցող անպատեհութիւն մըն ալ կայ. արդարեւ ի՞նչ պիտի ըլլան բո՛ւն անգլիական գործարաններուն արտադրած բամպակեղէնները կամ բրդեղէնները, եթէ, օրինակի համար, Հնդկաստանի և Աւստրալիոյ գործարաններն ալ սկսին միեւնոյն քանակութեամբ ապրանք արտադրել: Այս պարագային թէ՛ Անգլիա և թէ յիշեալ գաղթավայրերը միանգամայն արտածման հրապարակներ փնտռելու հարկին մէջ չե՞ն պիտի գտնուին արդեօք, քանի որ յայտնի է թէ իրենց փոխադարձաբար արտադրած ապրանքներուն պէտք չպիտի ունենան այլ եւս: Եւ այս առթիւ, արդեօք Մեծն Բրիտանիա պիտի կրնա՞յ սահմանափակել Աւստրալիոյ արտադրութիւնները, և ստիպել Աւստրալիացիները՝ այս կամ այն ապրանքը, այս ինչ կամ այն ինչ քանակութեամբ արտադրելու: Բայց ինչպէս քիչ մը առաջ ըսինք, մաքսային միութեան մը անխուսափելի մէկ հետեւանքն ալ այդ ստիպումը պիտի ըլլար, այսինքն գաղթավայրերուն ճարտարարուեստային բարգաւաճումին կասեցումը: Հետեւաբար, Պէնըրմէնի դահլիճին որոշումը շա՛տ բանաւոր է, և Պ. Ասքուիթի յայտարարութիւններն ալ զօրաւոր հեռատեսութեան մը վրայ հիմնուած են, և նպաստաւոր նո՛յն իսկ Մեծն Բրիտանիոյ տնտեսական և քաղաքական շահերուն տեսակէտով:

Ուրեմն միջազգային վաճառականութիւնը ինչպէս նաեւ բոլոր հրապարակները պայքարի հաւասարող տնտեսական սաստիկ մրցումի մը վտանգէն ազատուած ըլլալով, թէ՛ նախնական և թէ՛ ճարտարարուեստային նիւթերու գիները առ այժմ անփոփոխ պիտի մնան, և կամ եթէ ո և է ելեւէջ ալ ունենան, այս ելեւէջը տնտեսական սովորական պայմաններու կամ տագնապներու հետեւանքը եղած պիտի ըլլայ:

Ռուսական ճարտարարուեստային և դրամական հրապարակն ալ կարեւոր փոփոխութեան մը ենթակայ ըլլալ սկսած է, փոփոխութիւն մը որ ինքնին միջազգային տնտեսական մեծ հետեւանքներ ունենալ կը թուի: Անգլիական և ամերիկեան դրամագլուխները ողողել սկսած են ռուսական բոլոր հրապարակները, և տիրացած մէկէ աւելի ճարտարարուեստային ձեռնարկներու: Ինչպէս կը յիշէ Թան, և կը հաստատեն Նովոյէ Վրէմիա, Քօռեսբօնտանս Ռիւս, և այլ ռուսական թերթեր, երեք ամիսէ ի վեր, ամերիկացի և անգլիացի դրամատէրեր, մանաւանդ Անգլիացիներ, Սիպերիոյ, Կեդրոնական Ասիոյ, Ուրալի, Կովկասիոյ, Ամուրի, Լէնայի հանքային կեդրոններուն մեծ մասը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ձեռք անցուցած ըլլալով, առանց շահագործումը այլ եւս իրենց հաշուոյն կատարուիլ սկսած է: Մոսքուայի ճարտարարուեստային հաստատութիւններն ալ, ինչպէս նաեւ Լատոկայի լճին շուրջը տարածուող Բիթքարանթայի պղինձի հանքերն ալ մասնաւորաբար Անգլիացիներու վաճառուած ըլլալով, այս վերջինները հետզհետէ տնտեսական աւելի մեծ գործունէութիւն մը ցոյց տալ սկսած են: Տիսքօնթօ Կէզէլ-շաֆթ դրամատունը, մանաւանդ Անգլիոյ Պանքան և այլ անգլիական դրամական հաստատութիւններ կը շարունակեն աժան գնով գնել նաեւ ռուսական նմանօրինակ հաստատութիւններուն բաժնեթուղթերը, կարեւոր շահեր ապահովելով կարճ ժամանակամիջոցի մը մէջ:

Յայտնի է թէ, Անգլիացիներուն և Ամերիկացիներուն այս զարմանալի յաջողութեան գլխաւոր պատճառը, ռուսական հունձքերուն նուազութիւնն է, որով տնտեսական դժուարութիւններ ծագում առած են, և ասոնք ալ պատճառ եղած են որ դրամը հետզհետէ սղի ռուսական հրապարակին վրայ, և հետեւաբար ռուսական դրամատուններն ալ դժուարութիւններու ենթակայ ըլլան իրենց կարգին:

Լոնտոնի Ֆրանսական դեսպան Պ. Բօլ Քամպօն վերջին անգամ յիշեալ քաղաքին մէջ հաստատուած Ֆրանսական Առեւտրական Սենեկին կողմէ տրուած հացկերոյթի մը միջոցին արտասանած ճառն ալ, միջազգային առեւտրական և դրամական շահերու տեսակէտով կարեւոր խորհրդածութիւններ կը պարունակէ: Ցարդ գիտէինք թէ Ֆրանսացի դրամատէրները իրենց դրամը աւելի կարգ մը եւրոպական, մանաւանդ ռուսական փոխառութիւններու կը յատկացնեն, բայց չէինք գիտեր թէ Ֆրանսացի արտադրիչները՝ վաճառականները՝ դրամ գտնելու համար մեծ դժուարութիւններու կը բաղխին: Պ. Քամպօն կը շեշտէ թէ, հակառակ Ֆրանսայի հրապարակին ամէնէն հարուստ հրապարակը ըլլալուն, ֆրանսական միլիոնները երբեք չեն քաջալերեր ֆրանսական ճարտարարուեստն ու վաճառականութիւնը, որոնք բաղդատուելով մանաւանդ Գերմանացիներուն և Ամերիկացիներուն ցոյց տուած առեւտրական գործունէութեան, կը յետադիմեն փոխանակ յառաջանալու: Բայց ինչպէս ըսինք մեր անցեալ շաբթուան տեսութեան մէջ, Ֆրանսացի դրամատէրերուն յիշեալ ըն-

---

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ —52—

ՏԱՆԻԷԼ ԼԸՍՈՒԷՕՐ

ԿՆՈՋ ՄԸ ԿԵԱՆՔԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԶԱՒԱԿԸ

Ա.

ՓՈՔՐԻԿՆ ԷԹԻԷՆ

—Ուրիշ ի՞նչ լուծում կը տեսնես, Ժուլիա, հարցուց վարժուհին հանդարտօրէն:

—Մէկէ աւելի լուծումներ կան:

—Ցիչէ որ այս տղուն ինքնութիւնը և ոչ մէկուն պէտք չէ յայտնենք:

—Բայց իր ստնտո՞ւն: Միթէ անոր քովէն չառի՞ր տղան...

—Ստնտուին տունը չգացի: Եթէ այդ կինը փնտռելու ելլէի՝ ամբողջ գիւղը իրար պիտի անցնէր: Մնաց որ, Բիէր իր տղան աճապարանօք քաշեց առաւ այդ վայրէն: Բայց մտքիս առջեւ եկաւ այս գեղադէմ ու բարեկազմ տղան, որ արդէն իսկ գրաւած է մեր սիրտը...

Ժուլիա լուռ մնաց, աչքերը խոնարհեցուց ու վեր առաւ, ըսելով.

—Ուրե՞մն...

—Շնորհակալ եմ որ տղան Ընկեցիկ Մանուկներու ապաստարանը դնելու առաջարկ մը չես ըներ:

—Այդ բանին վրայ խորհեցայ, ըսաւ Ժուլիա խուլ ձայնով: Բայց մտքիս առջեւ եկաւ այս գեղադէմ ու բարեկազմ տղան, որ արդէն իսկ գրաւած է մեր սիրտը...

—Զկրցի՞ր այդ գաղափարն ընդունիլ...

—Ոչ:

—Բայց ես...

Իրարու դիրկ ինկան:

Հէգ պառաւ աղջիկներ, որոնք անշուք զգեստներ հագած էին: Կանացի շնորհ ալ չունէին կարծես այդ նիհար մարմինները երկու քոյրերուն, որոնց տարիքը լեցած էր ու ապրուստը ապահովուած ըլլալէ հեռու կը գտնուէր:

Իրար ողջագուրեցին Ժուլիա ու Ֆանի, փոխադարձաբար երախտապարտութիւն զգալով իրարու հանդէպ՝ իրենց ազնիւ ընթացքին համար: Իրարու շնորհակալ կ'ըլլային, որովհետեւ երջանիկ էին անոնք:

—Եկո՛ւր մեր տղան տես, ըսաւ Ֆանի:

Ու մօտակայ սենեակը տարաւ քոյրը, ուր անկողնին վրայ կը հանգչէր սպանեալին զաւակը, անդիտակից ու ժպտուն:

Բ.

ԿԱՆԱՑԻ ԵՐԿՈՒ ՍՐՏԵՐ

Օբերայի ներկայացման իրիկունը, Երքիւանսի կոմսն ու կոմսուհին կառքով դարձան իրենց բնակարանը:

Սօլանժ, հազիւ սթափած իր նուաղումէն, կառքին անկիւնը կրթնցուցած էր իր սիրուն ու ընկճուած գլուխը: Իր մազերուն վրայ դրուած ակնազարդը շողեր կ'արձակէր մութին մէջ:

Կոմսը իր կնոջ վրայ այնքան ճնշող նայուածք մը ձգեց որ Սօլանժ սարսռաց յանկարծ և արտեւանունքները վար առաւ:

—Աւելի՞ աղէկ էք հիմա, հարցուց կոմսը:

—Բոլորովին աղէկ կը զգամ ինքզինքս, ըսաւ կոմսուհին, անլուր ճիգ մը ընելով:

— Անհանգիստ ըլլալու առիթը գտաք, շիտակը, յարեց կոմսը շնորհալից շեշտով մը: Բաղդը կը ժպտի մեզի, Սօլանժ:

Կոմսուհին չպատասխանեց:

—Իշխանուհիին խօսքը լսեցի՞ք: Հռոմի դեսպան անուանուած եմ:

—Կը շնորհաւորեմ ձեզ, ըսաւ մանկամարդ կինը չոր շեշտով մը:

—Ես ալ ձեզ կը շնորհաւորեմ, տիկին դեսպանուհի:

—Զիս կը շնորհաւորէ՞ք մի, կրկնեց Սօլանժ անբացատրելի շեշտով մը:

—Աստուած իմ, այդքա՛ն քիչ կարեւորութիւն կ'ընծայէք ձեր տան, աղջկան ու կրած անունին որ նախատինք մը կը համարէք, երբ ձեզ գոհ տեսնել կ'ենթադրեմ մեզ շահագրգռող յաղթանակի մը համար:

Կոմսուհին լուռ մնաց:

—Գէթ, սիրելիս չեմ յուսար որ ծայրայեղութեան մէջ ձեր բաղդին և ամէնէն տարրական պարտականութիւններուն նըկատմամբ ունեցած հակառակութիւնը, ըսաւ կոմսը աւելի բիրտ շեշտով մը: Դեսպանուհի էք, և իբր այն՝ ինծի պէս պաշտօն մը ունիք: Կարծեմ թէ պատշաճ արժանապատուութեամբ մը պիտի կատարէք զայն, մանաւանդ հոգ տանելով որ Պէրանժէրի համար պատրաստած ապագաս չվտանգուի:

Սօլանժ սարսռաց: Այդ ամուսնական լուծը ծանր կը կշռէր իր վրայ: Բայց ի՞նչպէս ընդվզէր անոր դէմ: Իրաւունքն ու տրամաբանութիւնը այդ մարդուն կողմն էին, որուն ոճրագործ մը ըլլալը գիտէր:

Կոմսը, այդ լուռ համակերպութեան առջեւ սկսաւ աւելի սոնքալ, թէեւ չէր կրնար կռահել անոր թաքուն պատճառները:

Ա՜հ, ո՜րքան խստօրէն պատժած էր յանցաւոր կինը: Հեգնական ծիծաղ մը զսպեց կոմսը, երբ կուրծք կուտար սա պարբերութեամբ.

—Ի՛նչ որ ալ ընէք, ձեր վրայ ունեցած վստահութիւնս խախտելու համար, չեմ կրնար կասկածի ենթարկել ձեր աղջկան նկատմամբ ունեցած սէրերնիդ: Մայրական զօրաւոր սիրտ մը ըլլալու է այն որ կը դադրի տրոփելէ թատրոնի մէջ, որովհետեւ թատերաբեմի վրայ Սամսոն կը խանդաղատի փոքր տղու մը առջեւ, մինչ պատրաստ էր շատերու մահուան պատճառ ըլլալ:

Ալ չափը անցած էր: Տարաբախտ կինը խելայեղութեան մատնուեցաւ:

—Իմ փոքր մա՛նչս, գոչեց Սօլանժ... իմ փոքր մա՛նչս... Աստուծոյ սիրոյն համար գթացէք...

Ամուսնին վրայ նետուեցաւ, ձեռքերը միացուցած, աչքերը բացած, և իր տժգոյն դէմքը սարսռուն՝ անիմաստ աղերսանքի մը մէջ:

—Լռեցէք... Կը զառանցէ՞ք միթէ, ըսաւ կոմսը, մէկդի հրելով մանկամարդ կինը:

—Մաքսիմ, վրէժխնդրութենէ կը հրաժարիմ: Բայց ինծի վերադարձուցէք զաւակս, յարեց կոմսուհին հեղձալից ձայնով:

—Թշուառական, պիտի՞ լռես, գոռաց կոմսը խուլ ձայնով, իր կնոջ մերկ ու փափուկ թեւը սեղմելով, որ մարգրիտներով և ժանեակներով յարդարուած ուսանոցէն տակէն ի յայտ կու գար:

—Քու ստրուկդ պիտի ըլլամ, Մաքսիմ, և պիտի համբուրեմ հարուածող ձեռքը...

Սօլանժ կը գալարուէր այդ մեղապարտ ձեռքին սեղմումին տակ և հեծկլտուքներէն կը ցնցուէր: Ադամանդները կը սարսռային իր աղուոր, փայլուն և վէտվէտ մազերուն մէջ:

Մաքսիմ ուսերէն բռնեց կինը, դէպի ետ նետեց ու բարձերուն վրայ գամեց զայն:

—Թշուառական կին, զի՞ս ալ քեզի պէս խենթեցնել կ'ուզես... Չեմ գիտեր թէ ի՛նչ բանի վրայ կը խօսիս: Չեմ ուզեր գիտնալ: Ալ կը բաւէ... Եթէ երբեք համարձակիս կրկնել այդպիսի խօսք մը, աղջկանդ առջեւ պիտի անպատուեմ քեզ, իբր անարժան կին մը արտաքսելով ընտանեկան յարկէն:

Սօլանժ այդ առնական դէմքին վրայ տեսաւ կատաղութեան ամէնէն սոսկալի արտայայտութիւնը: Ակնթարթի մը մէջ հասկցաւ թէ յիմարական գործ մըն էր ըրածը: Յուսալի չէր որ Մաքսիմ, եթէ երբեք առեւանգած իսկ ըլլար Էթիէնը, այն աստիճան խանդաղատէր որ զանի վերադարձնելու յօժարէր: Իսկ եթէ ամուսինը տեղեակ չէր Էթիէնի գոյութեան, ի՛նչ մեծ անխոհեմութիւն գործած էր անոր վրայ խօսելով:

(Շարունակելի)

Թաղքին գլխաւոր շարժառիթը՝ Ֆրանսայի տուրքերուն եւ մաքսային սակացոյցերուն դրութիւնն է։ Թո՛ղ որ Ֆրանսացի գործարանատէրերը՝ Գերմանացիներուն հանճարակատարութիւնը չունին, եւ չեն ուզեր մանրամասնօրէն ուսումնասիրել օտար հրապարակներուն պէտքերն ու ժողովրդային զանազան դասակարգերու տարբեր ճաշակները։ Ասկէց զատ, գերմանացի արտադրիչները վճարումներու մասին կարգ մը դիւրութիւններ կ՚ընծայեն, եւ այս ամէնը գերազանցութեան, յառաջդիմութեան կարեւոր տարր մը կը կազմէ այս վերջիններուն համար։

Գերման վաճառականութեան տեսակէտով, կ՚արժէ յիշել նաեւ թէ վերջին անգամ Միացեալ Նահանգաց եւ Գերմանիոյ կառավարութիւններուն միջեւ կնքուած մաքսային համաձայնութիւնը մեծ դիւրութիւններ կը խոստանայ, մանաւանդ որ գերմանական փրփրուն գինիներէն ցարդ առնուած մաքսային տուրքը 20 % համեմատութեամբ զեղչուած ըլլալով, Ֆրանսական արտածութիւնը կրնայ վտանգուիլ։ Պէտք չէ մոռնալ նաեւ Գերմանիոյ եւ Պարսկաստանի միջեւ 1906ի օգոստ. 1ին կնքուած դրամական համաձայնութիւնը, որով պարսիկ կառավարութիւնը կը յօժարի արտօնել գերման դրամատէրներու խմբակ մը՝ գերման դրամատուն մը հաստատելու Պարսկաստանի մէջ։

Գալով միջազգային դրամական հրապարակին, պէտք է խոստովանիլ թէ կացութիւնը բարւոքած է, բայց ո՛չ այնքան որքան կը փափաքէին Սակարաններու շահագէտները։ Իրաւ է որ, ներկայ դրամական կացութիւնը փայլուն է, Լոնտոն, Պերլին, Պէրն, Ամսթէրտամ իջեցուցին իրենց զեղչի սակը, եւ հաւանականաբար Բարիզ ալ միեւնոյնը պիտի ընէ. միւս կողմէ ալ Ամերիկա վերստին ոսկի կը ղրկէ Եւրոպայի, եւ պղինձի գինը որ դեռ ամիս մը առաջ 91 ստեռլին կ՚արժէր, 104 ստեռլինի շուրջն է այսօր. բայց, հեռատեսները չեն կարծեր որ դրամական այնքան սուր տագնապի մը յաջորդող այս փայլուն շրջանը կրնայ երկար տեւել։ Ահա այս պատճառաւ խոհեմութիւնը անհրաժեշտ է, եւ շահագէտներու յանդգնութիւնը աւելի վնասակար ըլլալու հանգամանքը ունի։

Վերջին ութը օրուան մէջ Անգլիոյ Պանքան յաջողեցաւ 700,000 ստեռլինի ոսկի գնել, այս կերպով 84,000 ոսկիի չափ աւելցնելով իր մետաղադրամին քանակութիւնը, բայց միւս կողմէ ամսավերջի հաշուեյարդարութեան հետեւանքով 517 հազար ստեռլինի գումար մը վճարել ստիպուեցաւ։ $2\frac{1}{2}$ % Քոնսոլիտէներու հաշուեյարդարութիւնը դիւրաւ կատարուեցաւ, քանի որ նախապէս 3 %ի բարձրացած սակը վերջին անգամ $2\frac{3}{4}$ի եւ նոյն իսկ $2\frac{1}{2}$ի իջաւ։ Դրամական բարւոքումէն օգտուելով, յիշեալ Պանքան յաջողեցաւ 3,500,000 ստեռլինի փոխառութիւն մը ընել Հնդկաստանի կառավարութեան։

Պերլինի Սակարանին մէջ սակայն հաշուեյարդարութիւնը նոյնքան դիւրութեամբ տեղի չունեցաւ, որովհետեւ Ռայխսպանքը անգամ մը եւս չիջեցուց իր զեղչի սակը, ինչ որ կը յուսացուէր։ Հանքային արժեթուղթերուն վրայ ալ կարեւոր գործառնութիւններ չեղան, եւ դեռ չհասկցուեցաւ թէ պողպատի սենտիքան պիտի վերակազմուի՞ թէ ոչ։

Ռուսական արժեթղթերու հրապարակը միշտ անորոշ է, թէեւ կը յուսացուի որ անգլիական եւ ամերիկեան դրամագլուխներուն ներածութիւնը պիտի կրնայ ունենալ իր նպաստաւոր ազդեցութիւնը։

Ցորենի միջազգային հրապարակը տագնապի շրջան մը կ՚անցնէ այս միջոցիս, բայց դիտելի է, ինչպէս կը նկատէ Կ. Պոլսոյ Առեւտրական Սենեկի թերթին հմուտ խմբագրապետը, որ այս տագնապը պարզապէս շահագիտական գործողութեան մը հետեւանք է։ Արդարեւ, եթէ նո՛յն իսկ Ամերիկայի այս տարուան հունձքերը յաջող չըլլան, անցեալ տարուան բերքին մէկ երրորդը դեռ սպառած չէ։ Միւս կողմէ, հարաւային Ռուսիա, Ռումանիա, Հունգարիա, Արժանթին եւ Աւստրալիա ալ մեծաքանակ արմտիք արտադրելնուն, ամերիկացի շահագէտներուն հաշիւը ձախողութեան պիտի մատնուի, եւ շատ չանցած ցորենի գինը վերստին պիտի գտնէ իր սովորական համեմատութիւնը նո՛յն իսկ մեր հրապարակին վրայ։

Արդէն, Կայս. կառավարութեան ձեռք առած միջոցներուն շնորհիւ, Օսմանեան երկիրներու բոլոր արտադրութիւնները մանաւանդ արմտիքի արտադրութիւնը հետզհետէ աւելնալուն, օսմանեան հրապարակին ցորենի զուտ ներածութիւնը որուն արժէքը այսօր 120,000 ոսկիի կը հասնէր, հետզհետէ պիտի նուազի։ Նոյն իսկ մօտաւոր ապագայի մը մէջ Անատոլուի՝ մանաւանդ Միջագետքի դաշտերը պիտի կրնան ցորենի կարեւոր շտեմարան մը հանդիսանալ միջազգային բոլոր հրապարակներու համար ալ։

Ա. Տ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՖՐԱՆՍԱ

ՎԻՃԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

ԴԱՀԼԻՃԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովին նիստերը, ինչպէս հեռագիրները ծանուցին, առջի օրը վերսկսան։ Մէկ քանի երեսփոխաններ քննադատեցին Պ. Քլէմանսոյի քաղաքականութիւնը։ Վիճաբանութիւնները երէկ պիտի աւարտէին։ Նախարարապետը մէկ անգամէն պիտի պատասխանէ եղած հարցապնդումներուն։ Դահլիճը, կ՚ըսեն ֆրանսական թերթերը, խորհրդարանական վերջին արձակուրդէն օգտուած էր՝ կարեւոր խնդիրներու ուսումնասիրութեանը համար։ Նախ վերջնականապէս հաստատեց ելմտացոյցին հաւասարակշռութիւնը, որ ապահովուած է, առանց պէտք ունենալու նոր տուրքերու եւ կարճ պայմանաժամով պարտաթուղթեր շրջաբերութեան հանելու, վասն զի ծախքերու խնայողութիւններ եւ հասոյթի աւելցութիւններ ձեռք բերուած են։ Դահլիճը յետոյ համաձայնեցաւ աշխատութեան դաշնակցութեան խնդրոյն վրայ, որ հիմա Երեսփ. Ժողովին մէջ կատարուած վիճաբանութեանց առարկայ կ՚ըլլայ։ Ֆրանսական թերթերը, յիշելով կարգ մը սխալ տեղեկութիւններ, կ՚ըսեն թէ Պ. Քլէմանսօ ժամանակէ մը ի վեր, գուշակելով որ այդ խնդիրը Երեսփ. Ժողովին պիտի ներկայանայ, օրինական տեսակէտով նկատողութեան առած էր այն պայմանները որոնցմով կազմուած էր այդ մարմինը. նաեւ անոր մէկ քանի անդամներուն կարգ մը արարքները։ Պ. Քլէմանսօ տեղեկագիր մը պահանջած էր ձեռնհաս պաշտօնեաներէն. նաեւ պարութեայ մը կազմելով ղրկած էր աշխատութեան նախարար Պ. Վիվիանիի՝ քննելու համար։ Այս վերջինը, իր անձը դարմանելու համար Ֆրանսայի հարաւային կողմը գացած ըլլալով, Բարիզ վերադառնալուն միայն կրցաւ իր քննութեան արդիւնքը հաղորդել Պ. Քլէմանսոյի։ Կրթական ու կրօնից նախարար Պ. Պրիան ալ, որուն կարծիքը հարցուած էր, տեղեկագիր մը տուաւ։ Ընդհանուր պատասխանը մէկ քանի փոփոխութիւններ առաջարկած էր 1884ի աշխատութեան օրէնքին նկատմամբ։ Գլխաւորաբար այդ կէտին համար էր որ Պ. Քլէմանսօ ուզեց իր պաշտօնակիցներէն մէկ քանիին կարծիքը իմանալ։ Ֆրանսական թերթերը կը յարեն թէ Պ. Քլէմանսօ բնաւ նախաձեռնութիւն չէ ստանձնած այդ առթիւ օրինագիծ մը պատրաստել եւ հետեւաբար իր պաշտօնակիցներուն չէ ցրուած այդ կարծեցեալ օրինագծին տպագրեալ օրինակները։ Պ. Պ. Վիվիանի ու Պրիան բոլորովին ընդդիմացան 1884ի օրէնքին այդ փոփոխութեանը, չուզելով որ սէնտիքաներու դէմ բան մը նկատուի։ Նախարարներու գումարման մը մէջ Պ. Պ. Վիվիանի ու Պրիան իրենց այդ կարծիքը պարզեցին, յայտարարելով որ թէեւ իրենք ալ բացարձակապէս անհամաձայն են աշխատութեան մարմնոյն անդամներէն մէկ քանիին արարքին, սակայն անպէս կը նկատեն թէ ներկայ օրէնքները բաւական են զանոնք արգիլելու համար։ Այդ տեսութիւնը միաձայնութեամբ ընդունուեցաւ Նախարարաց Խորհուրդին կողմէ, նաեւ որոշուեցաւ որ նախարարութիւնը շարունակէ այդ խնդրոյն մէջ մինչեւ հիմա հետեւած իր ընթացքը։ Նախարարութիւնը այդ պայմաններուն մէջ է որ առջի օրը ներկայացաւ Երեսփ. Ժողովին, վստահ ըլլալով ստուար մեծամասնութեան մը աջակցութեանը։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

Լոնտոնի Ֆրանսական առեւտրական Սենեակին տարեկան հացկերոյթը անցեալները տեղի ունեցաւ Ֆրանսական դեսպան Պ. Բոլ Քամպոնի նախագահութեամբ։ Ներկայ էին նաեւ Արկայլի դուքսը, Լորտ Տէրպի, Լորտ-Քաղաքապետը, խորհրդականները եւ այլն։ Դեսպանը, Անգլիոյ թագաւորին, արքայական գերդաստանին եւ Ֆրանսայի նախագահին համար բաժակ պարպելէ ետքը, յայտարարեց թէ Լոնտոնի Ֆրանսական առեւտրական Սենեակին ազդեցութիւնը իբրեւ ամէնէն զօրաւոր միջոցը կը նկատէ Ֆրանսայի ու Անգլիոյ միջեւ մերձեցման։ Պ. Բոլ Քամպոն, զարմանք յայտնելով որ Ֆրանսայէն դէպի Անգլիա կատարուած արտածումները աւելի չեն բազմանար, ըսաւ թէ Ֆրանսացի վաճառականները յոգնութիւն չեն ստանձներ ուսումնասիրելու իրենց օտար յաճախորդներուն պէտքերը եւ բաղձանքները։ Այդ անտարբերութեան համար շատ մը պատճառներ առաջ կը բերուին, որոնց երկուքը ամէնէն աւելի աչքի կը զարնեն։ Դեսպանը յարեց թէ ասոնց առաջինը կը կազմեն Ֆրանսայի մէջ աշխատութեան անվերջանալի խնդիրներ, որով ձեռնարկատէրը կը վհատի. միւս պատճառն է այն մեծ դժուարութիւնը որուն կը հանդիպին գործի մարդերը՝ դրամագլուխ գտնելու համար։ Պ. Բոլ Քամպոն ըսաւ. — «Ֆրանսա դրամատէրներու երկիր մըն է, բայց ասոնք շատ չեն օգներ վաճառականին։ Ֆրանսա պէտք ունի գերման առեւտրական պանքաներու նման հաստատութեանց։»

ԼԱ ՀԷՅԻ ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

Մատրիտէն հեռագիր մը կը գրեն Բարիզի թերթի մը.— «Բոլորովին անհիմն են այն լուրերը թէ Լա Հէյի Դեսպանախորհուրդը պիտի յապաղի կամ յետաձգուի։ Անոր մասնակցելիք բոլոր տէրութիւնները ընդունած են գումարման համար սահմանուած թուականը՝ յունիսի վերջերը, եւ Հոլանտայի կառավարութիւնը արդէն այդ թուականին համար պաշտօնական հրաւիրագիրներ ուղղած է՝ Հուիթէն-Պոխը ցոյց տալով այն վայրը, ուր տէրութեանց պատուիրակները պիտի գումարուին։ Երկար տեսակցութիւն մը ունեցայ ազդեցիկ դիւանագէտի մը հետ, որ սա յայտարարութիւնը ըրաւ.— «Բոլոր տէրութեանց ընթացքը մանաւորաբար վայելուչ է։ Կը դիտուի Ճափոնի բացորոշ աջակցութիւնը՝ անգլիական առաջարկութեանց։ Ճափոն ալ խիստ շահեկան առաջարկութիւններ պիտի ընէ չէզոք ջուրերու, թորփիլանաւերու, պատերազմիկ նաւաբաժիններու կողմէ չէզոք նաւահանգիստներու գործածութեան եւ հիւանդարան-նաւերու վրայ Կարմիր Խաչի դրօշներուն գործածութեանը մասին։ Միանգամայն Ճափոն պիտի առաջարկէ անոնց կատարելապէս միջազգային հանգամանք մը տալ, որպէս զի ապօրէն գործածութիւնները արգիլուին։ Ճափոնի Թուշիմի իշխանին ուղեւորութիւնը մինչեւ մէկ յատուկ առնչութիւն ունի Լա Հէյի Դեսպանախորհուրդին հետ։ Ճափոն իր ծրագիրը պատրաստած է Անգլիոյ հետ կատարեալ համաձայնութեամբ, մանաւանդ ռազմական իրաւունքներու եւ ածուխի վերաբերեալ կէտերու մասին։» Առաջիկայ Դեսպանախորհուրդին ելքին վրայ խօսակիցս սա յայտարարութիւնը ըրաւ.— «Արդիւնքը մեծ պիտի ըլլայ. արդարեւ անոր շնորհիւ կատարելապէս յայտնի պիտի ըլլայ աշխարհի կարծիքը զինուորական ելմտացոյցներու խնդրոյն վրայ, միակ խնդիրը որուն համար անհամաձայնութիւն կը տիրէ։ Միւս կողմէ միջազգային ծովային կատարեալ օրինագիրքի մը հիմերը պիտի դրուին, որով շատ մը երկդիմութեանց առաջքը պիտի առնուի։ Մինչեւ հիմա իւրաքանչիւր տէրութիւն իրեն յատուկ գաղափարները գործադրեց պատերազմի ատեն ռազմական արգիլեալ նիւթերու, չէզոքներու անհատական ստացուածքներուն համար եւն.։» Տրակոյի վարդապետութեան մասին, — անհատական պահանջները ամերիկեան երկիրներու մէջ զինուորական զօրութեամբ գանձելու համար, — եղած վիճաբանութիւնները արդիւնք մը պիտի չունենան, վասն զի, յարեց խօսակիցս, վերջնագիրով միայն կարելի է խոստումներու գործադրութիւնը պահանջել։

* * *

ՀԱՐԻՒՐ ՀԱԶԱՐ ՖՐ.Ի ԽԱՐԴԱԽՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Սէն-Սէպաստիէնի մէջ (Սպանիա) ընդհանուր խօսակցութեան առարկայ դարձած է խարդախութեան մենակալ գործ մը. Աւասիկ իրողութիւնը.— Ասկէ առաջ սպանիացի բժիշկ մը, Հավանայի մէջ հաստատուած, հրաւիրուեցաւ դարմանելու սպանիացի կին մը, որ կուրծքի հիւանդութենէ կը տառապէր։ Այդ կինը, ընտանեկան կեանքի մէջ դժբախտ եւ վիպական ոգիով մը տոգորուած, շուտով համակրեցաւ բժիշկին, որով երկուքն ալ որոշեցին Քուպայէն հեռանալ եւ Սպանիա վերադառնալ, որուն կլիման աւելի պիտի յարմարէր կնոջ առողջութեան։ Որովհետեւ բժիշկը ամուսնացած էր, նախ իր կինը ու զաւակները ճամբայ հանեց Ֆրանսական Լա Շամբանեի շոգենաւով դէպի Սանթանտէր, ուր ժամանեցին փետրուարի վերջերը։ Մարտ 15ին բժիշկը՝ Ռոտրիկեզ Լըքեվէրիա եւ հոմանուհին Մարիա ալ Քաբալինա շոգենաւով ճամբայ ելան դէպի Սպանիա՝ խառնածին սպասուհիի մը հետ։ Շոգենաւ նստելէ առաջ տիկին Մարիա 25,000 բէզէթա տուած էր բժիշկին՝ պէտքերու հոգացման համար։ Ռոտրիկեզ Լըքեվէրիա եւ Մարիա Բորթօ ցամաք ելան։ Բժիշկը, ըսելով որ Մատրիտի ու Սէն-Սէպաստիէնի մէջ կարեւոր գործեր ունի, Մարիայի առաջարկեց որ Բատիքս ուղեւորի եւ հոն իրեն սպասէ։ Այդպէս ալ եղաւ, սակայն այդ կինը երբ Բատիքս ժամանեց, տեսաւ թէ իր պայուսակին մէջ պահուած դրամները եւ գոհարեղէնները անհետացած են։ Խեղճ կինը մեծ դժուարութեամբ կրցաւ քիչ մը դրամ ճարելով Սէն-Սէպաստիէն երթալ, ուր ժամանելուն պէս տեղեկութիւն հաղորդեց Քուպայի հիւպատոսին։ Այս վերջինոյն կողմէ եղած բողոքի մը վրայ, ոստիկանութիւնը ձեռք բերաւ Ռոտրիկեզ Լըքեվէրիան, որուն վրայէն գտնուեցան կարեւոր գումար մը եւ գողցուած գոհարեղէններուն մեծ մասը. իսկ մնացածը Վալլատոլիտի մէջ երեւան հանուեցաւ բժիշկին կնոջը տունէն։ Գողութեան ամբողջ գումարն է հարիւր հազար ֆր.։

ԳԵՂԱԿԵՐՏ ԱՆԿՈՂԻՆ ՄԸ

Պիրմինկէմի մեծ տուն մը հնդիկ իշխանի մը համար պերճանքի անկողին մը շինեց սա կերպով.— Անագապղինձէ չորս արձաններու վրայ, որոնք չորս եղանակները կը ներկայացնեն, հինգ մեդր բարձրութեամբ, կայ ամպհովանի մը։ Անկողնոյն գլուխը քանդակեալ տախտակ մը կը ներկայացնէ Անգլիոյ թագաւորը, թագուհին, Կալլէսի իշխանը ու իշխանուհին եւ [illegible] իշխանը։ Անկողնին ոտքի կողմը կան Լորտ Պիքընսֆիլտ, Կլատստըն, Լորտ Սոլզպըրի, Լորտ Ռոզպըրի, Պալֆուրի եւ Ջէմպըրլէնի կենդանագիրները։ Ատոնք բոլորն են խոշոր հայելի մը, որուն ճակատը կան ժամացոյց մը եւ օդաչափ մը՝ անկողնին տիրոջ տիտղոսներուն անվերջանալի շարքը պարունակող արձանագրութեամբ մը շրջապատուած։ Ամպհովանիին ներքին մասը կը կազմեն կոր եւ անկիւնաւոր բազմաթիւ հայելիներ։

«ՕԹԵԼ ՍԱՎՈՒԱ»
Ի ԲՐԻՆՔԻԲՕ

Այս հանրածանօթ պանդոկը, որ Մեծ Կղզիի բարձունքին վրայ իր գեղատեսիլ դիրքովը կը հրապուրէ բոլոր այցելուները, եւ ամէն ամառ գոհ կը թողու իր բազմաթիւ յաճախորդները, գարնան մօտաւորութեան առթիւ վերանորոգուած է արդէն։ Թէ՛ իր սպասարկութեան կանոնաւորութեամբ, թէ՛ իր ճաշակաւոր ու մաքուր կահաւորումովը, եւ թէ՛ մանաւանդ իր ճաշերուն պէսպիսութեամբ ու ընտիր հանգամանքովը՝ ՕԹԷԼ ՍԱՎՈՒԱՆ առաջին տեղը կը գրաւէ Բրինքիբոյի օթէլներու շարքին մէջ։

Այս պանդոկին Տնօրէնը, Վարդան էֆ. Վարդանեան, ինք անձամբ կը հսկէ իր յաճախորդներուն հանգստաւէտութեանը, կենցաղագիտական փափկութեամբ, եւ երկու սեռի բոլոր այցելուները մեծապէս գոհ կը թողու։ Այն ընտանիքները որոնք կը փափաքին գարնան ու ամրան եղանակը Մեծ-Կղզիի լաւագոյն օթէլներէն մէկուն մէջ անցնել, կամ առժամապէս բնակիլ հոն, պիտի գտնեն՝ ամէն գոհացուցիչ պայմաններու հետ նաեւ գիներու չափաւորութիւն։ 10—10

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

ՊԱՇՏՕՆ.— Մուսուլի Նահանգին վերաքննիչ ատեանին պատժական ճիւղին նախագահ անուանուեցաւ Պիթլիսի Նահանգին վերաքննիչ ատեանին ընդհանուր դատախազ Մէհմէտ Րէմզի էֆ., որուն յաջորդեց նոյն Նահանգին կեդրոնական նախնական դատարանին հօգուգի ճիւղին նախագահ Օսման Թէվֆիգ էֆ.։ Անոր ալ յաջորդեց նոյն դատարանին պատժական ճիւղին նախագահ Ահմէտ Թէվֆիգ էֆ., որուն յաջորդ կարգուեցաւ Խարբերդի Նահանգին կեդրոնական նախնական դատարանին պատժական ճիւղին նախագահ Մուսթաֆա Շիւքրի էֆ.։ Խարբերդի Նահանգին կեդրոնական նախնական դատարանին պատժական ճիւղին նախագահ անուանուեցաւ Դայաքրիի գաւառին նախնական դատարանին պատժական ճիւղին նախագահ Աքիֆ էֆ., որուն յաջորդեց Հորանի գաւառին նախնական դատարանին պատժական ճիւղին նախորդ նախագահ Ալի Րիզա էֆ.։ Սըվազի Նահանգին կեդրոնական նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական անուանուեցաւ Հալէպի Նահանգին կեդրոնական նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի նախորդ օգնական Շէվքէթ էֆ.։ Տիարպէքիրի Նահանգին կեդրոնական նախնական դատարանին պատժական ճիւղին նախագահ անուանուեցաւ Ադանայի Նահանգին կեդրոնական նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական Խայրէտտին էֆ., որուն յաջորդեց Աֆիոն Գարահիսարի նախնական դատարանին պատժական ճիւղին նախագահ Հասան էֆ.։ Անոր ալ յաջորդեց Ճէպէլը Պէրէքէթ գաւառին (Ադանա) նախնական դատարանին պատժական ճիւղին նախագահ Նիազի էֆ., որուն յաջորդ կարգուեցաւ Պինկէօլի գաւառին նախնական դատարանին պատժական ճիւղին նախագահ Համտի էֆ.։ Պայազիտի գաւառին նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական անուանուեցաւ Պինկէօլի նոյն դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական Պէհա էֆ.։

ԱՍՏԻՃԱՆ. — Սանիէի աստիճան տրուեցաւ Ուրֆայի հաշուակալ Ֆախրի պէյի։ Սալիսէի աստիճան՝ Պայընտըրի գաւառակին գայմագամ Պիւրհանէտտին պէյի։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Առաջին կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ ելմտական նախարարութեան տուրքերու գանձման վարչութեան Տնօրէնի օգնական Սըտքը էֆ.ի։

—Երկրորդ կարգի Շէֆգաթ՝ Կրետէի ֆրանսական նախորդ ընդհանուր հիւպատոս Պ. Մորավարի տիկնոջ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԹԱՂԱՊԵՏԱԿԱՆ Ը. շրջանակին (Սկիւտար) Տնօրէնի օգնական անուանուեցաւ Ճանիկի գաւառին Իտարէի ժողովին առաջին քարտուղար Ալի Րիզա պէյ։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ Անկելմանցին մէջ, անցեալ երկուշաբթի, Խըտրէլեզի առթիւ, բոլոր պատսպարեալներուն գառնուկի միսով, հէլվայով եւայլն սեղան մը տրուեցաւ։ Յետոյ հանդիսաւոր բարեմաղթութիւններ եղան Վեհ. Սուլթանին կենաց համար եւ բոլոր ներկաները երեք անգամ «Բատիշահըմ չօք եաշա» գոչեցին։

ՊԻԹԼԻՍԻ կուսակալութիւնը կը հեռագրէ ներքին գործոց Նախարարութեան թէ Մուշի մէջ թաղապետական պաշտօնարանի շէնքի մը հիմնարկէքը կատարուեր է, բարեմաղթութիւններ ըլլալով Կայս. արեւշատութեան համար։ Այդ շէնքը, որուն ծախքը տեղւոյն թաղապետական հասոյթներէն պիտի հոգացուի, երկու յարկէ եւ տասնըչորս սենեակներէ պիտի բաղկանայ։

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ վերատեսչութիւնը նկատելով որ Պրուսայի Նահանգին Գարասի գաւառին Այտընճըքի ու Մանիասի նամակատանց մէջ նամակագրութիւն հասոյթ չի գոյանար, կը ծանուցանէ թէ այդ երկու նամակատուները փակուած են։

ՊԵՏԱԿԱՆ Խորհուրդին նախագահ Սայիտ փաշա, որ կատարելապէս առողջացած է, երէկ Կայս. Պալատ գնաց եւ իր հիւանդութեանը միջոցին ցոյց տրուած Կայս. հոգածութեան համար երախտագիտութիւն մատուցանելով, արժանացաւ Կայս. մեծարանաց։ Ն. Վսեմութիւնը յետոյ Բ. Դուռը երթալով ներկայ գտնուեցաւ Նախարարաց Խորհուրդին։

ՎԱՐԴԻ ԻՒՂ.— Ձեռնհաս պաշտօնարանը Ադանայի Նահանգը եւ Աֆիոն Գարահիսարի գաւառը ղրկեց թորանոցներ, որոնք իբրեւ աւանդ պիտի յանձնուին վարդի իւղի պատրաստութեամբ զբաղող եւ այդ գործիքը գնելու անկարող եղողներուն։

ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ.— Ատաբազարի շերամաբուծութեան շրջան քննիչ Պ. Տիրովյակի տեղեկագիր մը ղրկած է Հանրային Պարտքի վարչութեան՝ ցոյց տալով ձեռք առնուելիք միջոցները՝ շերամաբուծութեան քննիչներուն կողմէ շերամաբուծութիւնը տարածելու եւ գիւղացիներուն սորվեցնելու համար։ Իբրեւ պատասխան ծանուցուեցաւ թէ այդ քննիչները իրենց այցելած տեղերը նոյն արհեստով զբաղողներուն երբ գիտական հարկ եղած խորհուրդները տան, բաղձացուած նպաստը ձեռք պիտի բերուի։

ՀԱՑԻՆ ԳԻՆԸ.— Տաճկերէն թերթերը կ՚ըսեն թէ Բերայի Դըլինոնճը Գուլլէքի եւ Այնալը Չէշմէի կողմերը շրջան հացագործները 45 փարայի կը ծախեն հացը, ըսելով որ ալիւրին 40 փարայի կը գնեն։ Նաեւ օթեկ հացերն ալ մինչեւ 35 փարայ կը վաճառուին, սակայն օրինական կշիռէն ութսուն տրամ պակաս են, Նոյն թերթերը ձեռնհաս պաշտօնարանին ուշադրութիւնը կը հրաւիրեն։

ԻԶՄԻՐԻ մէջ սկսաւ հրատարակուիլ առեւտրական ու երկրագործական պատկերազարդ շաբաթաթերթ մը՝ Օսմանլը Զիրաաթ վէ Թիճարէթի անունով։ Արտօնատէրն է նոյն տեղացի Սալիհ Ձէքի պէյ։

ԴԱՏԱԿԱՆ Նախարարութիւնը, Սըվազի ու Էրզրումի Նահանգաց դատական քննիչներուն մէկ տեղեկագրին վրայ, որոշեց դատաստանի ենթարկել Ալաշկերտի գաւառակին նախնական դատարանին նախագահ Ալի Քեմալ էֆ.ն, նոյն դատարանին նախորդ անդամներէն Արիֆ ու Մանուկ էֆ.ները, նախորդ առաջին քարտուղար Սիւլէյման Սուպի, հարցաքննիչի օգնական Ջիհա եւ ընդհանուր դատախազի օգնականի փոխանորդ ոստիկան Հաճի Հասան էֆ.ները, որոնք կաշառակերութեան եւ զեղծումներու համար ամբաստանուած են։

ՀԱՑԿԵՐՈՅԹՆԵՐ. — Օսմ. Պանքային ընդհանուր Տնօրէն Պ. Տըֆէս, առջի գիշերը, սեղան մը տուաւ, որուն ներկայ գտնուեցան Տնօրէն Բանձէրի պէյ ու Տիկինը եւ ուրիշ հրաւիրեալներ։

—Ֆրանսայի դեսպանին կողմէ երէկ գիշեր տրուած սեղանին ներկայ գտնուեցան դեսպաններէ ոմանք։

— Հանրային Պարտքի վարչութեան ընդհանուր Տնօրէն ու Տիկին Բիսաու առջի իրիկունը սեղան մը տուին, որուն ներկայ գտնուեցան Ֆրանսայի դեսպան Պ. Քոնսթան, Իւէժիի ընդհանուր Տնօրէն Պ. Բոնվալէ եւայլն։

ԽԵՏԻՎԻԱԼ շոգենաւային Ընկերութիւնը նոր գիծ մը հաստատեց սուրիական ծովեզերքին համար։ Երկու շաբաթը մէկ անգամ Կ. Պոլսէն սրընթաց շոգենաւ մը ճամբայ ելլելով Կէլիպոլը, Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Սաքըզ, Հռոդոս, Մէրսին, Իսքէնտէրուն, սուրիական Տրիպոլիս, Պէյրութ, Եաֆա ու Հայֆա պիտի հանդիպի եւ յետոյ Բոռ-Սայիտ ու Աղեքսանդրիա պիտի երթայ։ Այս նոր երթեւեկութիւնը պիտի սկսի մայիս 4/17ին։ Օսմանեան շոգենաւն ալ ամառուան առթիւ, 53 ժամէն պիտի երթեւեկէ Կ. Պոլսոյ ու Աղեքսանդրիոյ միջեւ, միայն Պիրէյոսի առջեւ շատ քիչ կենալով։ Օսմանեան հինգշաբթի օրերը կէսօրէն մէկ ժամ առաջ Աղեքսանդրիայէն ճամբայ ելլելով չորեքշաբթի օրերը կէսօրէն չորս ժամ ետքը Կ. Պոլիս պիտի ժամանէ։

ԲԺՇԿՆԵՐԸ.—Լ. Հերրս ձեռնհաս պաշտօնարանին ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ, ըսելով որ Կ. Պոլսոյ բժիշկներէն շատերը դժուարութեամբ կ՚երթան հիւանդներու մօտ, ընդհանրապէս երբ աճապարանօք հիւանդի մը մօտ հրաւիրուին, մինչեւ որ իրենց աստիճանին ու համբաւին համապատասխանող վարձք մը չապահովեն, քայլ մը չեն առներ, եւ բժիշկներէ ոմանք ալ իրենց հրաւիրուած տուները մարդ ղրկելով, տրուելիք վարձքին քանակութիւնը նախապէս իմանալ կ՚ուզեն։

ՊՐՈՒՍԱՅԻ քաղաքին շրջակայ ճահիճները մաքրելու եւ Նիլուֆէր գետը մաքրելու համար 22,500 ոսկիի ծախք մը նախագծուած է։ Ձեռնհաս պաշտօնարանը այդ առթիւ որոշեց որ Պրուսայի ու շրջակայ գիւղերու բնակիչները եթէ անձամբ կամ փոխանորդի միջոցաւ մասնակցին կատարուելիք աշխատութեանց, ձրիաբար գետնի մը տէրը պիտի ըլլան՝ ճահիճները մաքրելով առաջ գալիք հողերէն։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ նոր շոգենաւերը՝ 59 ու 60 թիւ, մաքրուած եւ ներկուած ըլլալով, այս օրերս երթեւեկութեան պիտի սկսին։

[illegible] ՊԱՆԴԱՑԻՆ վիճակահանութեան 1րդ թիրաժին, որ մայիս 1ին պիտի կատարուի, տոմսերը վաճառուած ըլլալով, այլեւս տոմս չէ մնացած եւ շատ տեղերէ խնդրանք կ՚ըլլայ տոմսի համար։

ԸՆԴՀԱՐՈՒՄ.— Շիրքէթի Խայրիէի 45 թիւ շոգենաւը, առջի իրիկունը, կամուրջէն ժամ 11.5ին ճամբայ ելած պահուն շոգենաւակ մը դիմացը ելաւ, որով 45 թիւը կեցաւ, սակայն նոյն միջոցին խոշոր մաւոնա մը, իտալական Ընկերութեան պատկանող, առագաստ պարզած կուգար։ 45 թիւին նաւապետը սուլելով իմաց տուաւ մաւոնային որ առագաստները իջեցնէ եւ այդպէս ալ եղաւ, բայց մաւոնան չկրցաւ ընթացքը կասեցնել եւ զարնուեցաւ 45 թիւին աջ կողմի խցիկներուն՝ պիւֆէն ու ճեմիկները խորտակելով։ Այսու հանդերձ 45 թիւը կրցաւ ճամբան շարունակել։

ՊՐՈՒՍԱՅԷՆ կը գրեն թէ Մախսուսէի [illegible] շոգենաւը, անցեալ ուրբաթ օր, Պող Պրունի մօտ Բէչի Գաթա անուն տեղը խրեր եւ սակայն յետոյ ազատուեր է։ Մախսուսէի վարչութիւնէն կը խնդրուի, կ՚ըսէ Իգտամ, որ ներկայ եղանակին մէջ աւելի կանոնաւոր շոգենաւեր յատկացուին Մուտանիայի գիծին։

ՄՈՒՐԱՑԻՆՆԵՐՈՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ. — Աթէնքի պատժական ատեանը վեց տարուան բանտարկութեան դատապարտեց Ջօնի անուն մարդ մը։ Այդ անձը ընկերութիւն մը կազմած էր եւ Յունաստանի Գարավարէ քաղաքին մէջ մէկ քանի տղաք խափելով անոնց աչքերը կը հանէր եւ կամ կը հաշմէր, մուրալ տալու նպատակով։ Այդ տղաք օրական միջին հաշւով հինգ-վեց ֆր. կը շահէին. իսկ կիրակի եւ տօն օրերը՝ աւելի։ Ոլիմպիական խաղերու ատեն օրական մինչեւ քսանհինգ ֆր. կը շահէին։

ԼԼՈՅՏ [illegible] վաճառատունը իր շոգենաւերը ծախեց Մարինօ վաճառատան։

[illegible]. — Երէկ զանազան տեղերէ Կ. Պոլիս բերուեցան 1806 ոչխար եւ 1376 գառնուկ։

ՈՒՏԵԼԻՔՆԵՐՈՒ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ. — Աւասիկ երէկուան ժամանումները ու վաճառումները. գիները մեծաքանակ գնումներու համար են.

Մածուն.— Տասը նաւակով մածուն բերուեցան եւ օխան հարիւր փարայի վաճառուեցան։

Պանիր.— Տասներկու պարկ թարմ քաշար՝ օխան 9 դրուշ 25 փարա, Իզմիտի գիւղերէն բերուած հինգ կողով սպիտակ պանիր (չայըր) օխան $8\frac{1}{2}$, տասը մնուկ քաշքավալ՝ օխան 8, տասնըհինգ կողով տիլ պանիր՝ $8\frac{1}{2}$ եւ Էսկիշէհիրէն բերուած 60 աման թէլէմէ՝ ամանը 84 դրուշ։

Բանջարեղէն.—Բակլա՝ օխան 40 փարա, դդում 3 դրշ. 10 փարա, կանկառ, տեղական, հարիւր հատը 80 դրշ., թարմ լուբիա օխան 5 դրշ., թարմ տերեւ 4, տոմաթէս՝ $4\frac{1}{2}$ եւ վարունգի հարիւր հատը՝ 140 դրշ.։

Ձուկ.—Երէկ ձկնարանին մէջ առատօրէն վաճառուեցան լէվրէք օխան 10 դրշ., պալամուտ՝ 16, վահանաձուկ 4, քէֆալ՝ $5\frac{1}{2}$, քըլըմալըճ 3 եւ չիրոզին հազար հատը 108 դրշ.։

Հաւկիթ.— Անատոլուէն ու Ռումէլիէն բերուած հարիւր յիսուն աման հաւկիթներու հարիւր հատը 21 դրշ.ի ծախուեցաւ։

Հաւ.— Երէյլիէն բերուած քսան վանդակ հաւերու հատը $7\frac{1}{2}$ դրշ.ի ծախուեցան եւ Ռումէլիէն բերուած տասնըհինգ վանդակ հաւերուն հատը՝ 7 դրշ.։

Ձէթ.—Ութսուն տակառ ձէթ բերուելով Այվալըքի տեսակին օխան 7 դրշ.ի վաճառուեցաւ եւ Միտիլլիի ալ $6\frac{1}{2}$։

Շաքար.— Երէկ շաքարին կենդրոնարը 82 դրշ. էր։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ.— Ղալաթիա, Չէօմլէքճի փողոց, Նիւ-Եորք օթելը բնակող Փաշա Լիմանցի Միթոս, երէկ առտու, ինքզինքը վերի յարկէն փողոց նետելով ծանրապէս վիրաւորուեցաւ. խեղճը հիւանդանոց փոխադրուեցաւ դարմանուելու համար։ Սենեակէն գտնուեցան 800 ոսկինոց երկու չէք, 60 ոսկինոց չէք մը, երեք պանքնոտ եւ 4 ոսկի. նաեւ թուղթ մը, ուր գրուած էր թէ անբուժելի հիւանդութեան մը ենթարկուած ըլլալէն յուսահատած է։

ՎԵՐԱՔՆՆԻՉ ատեանին պատժական ճիւղը վերահաստատեց Սկիւտարի պատժական դատարանին այն վճիռը որով Գուզկունճուք բնակող կալուածի միջնորդ Բէճալ Պէհար Մոլոն անուն անձը հինգ ամսուան բանտարկութեան, տասը ոսկի տուգանքի եւ 460 ոսկիի հատուցման դատապարտուած էր։ Այդ անձը Խասգիւղ բնակող թզթավաճառ Եաւէֆ Սառոքէն 460 ոսկի կորզած էր, պատրուակելով որ Գոլիս, Պաղչէգարու, Մէրհամէթճեան դեղարանը մաքուր է եւ իրեն գնել պիտի տայ։

ՍԿԻՒՏԱՐԻ մէջ, Տաշ Համամը, երկու կառապաններ՝ Մէհմէտ ու Մուսթաֆա կռուի բռնուեցան՝ յաճախորդ փոխադրելու խնդրոյ մը համար։ Մուսթաֆա վիրաւորեց Մէհմէտը։ Զարագործը ձերբակալուեցաւ։

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿ.
ՏԱՐԵԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎ
31 մայիսի 1907

Կանոնագրին 34րդ յօդուածին տրամադրութեան համաձայն, Օսմ. ապահովագրական Ընդհ. Ընկերութեան բաժնետէրերը հրաւիրուած են սովորական Ընդհ. Ժողով գումարելու 1907 մայիս 31 ուրբաթ օրը, միջօրէէն յետոյ ժամը 2ին Օսմ. Կայս. Պանքային մէջ, Ղալաթիա։

ՕՐԱԿԱՐԳ

1. Տեղեկագիր Վարչական Խորհուրդին։
2. Տեղեկագիր հաշուեքննիչին։
3. Վաւերացում 1905ի հաշիւներուն։
4. Մասնակի նորոգում Վարչական Խորհուրդին։
5. Անուանում հաշուեքննիչի՝ 1907ի հաշիւները քննելու համար։

Սոյն Ընդհ. Ժողովին ներկայ գտնուելու իրաւունք ունին բոլոր այն բաժնետէրերը, որոնք կամ իրենց անունով, եւ կամ փոխանորդաբար, առնուազն տասը բաժնեթուղթի տէր են։ Ժողովին գումարումէն տասը օր առաջ, արժեթուղթերը պէտք է յանձնել Օսմ. Կայս. Պանքային կամ իր գործակալութեանց։ 3-2

Կ. Պոլիս, 27 ապրիլ 1907

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՎԻՃԱԿԱՑՈՅՑ ԹԱՂԱՅԻՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐՈՒ

Ստացանք Կ. Պոլսոյ թաղային վարժարաններու 1907 յունուար 1ի վիճակացոյցը, Ուսումն. Խորհուրդին կողմէ պատրաստուած։ Գնահատութեան արժանի աշխատութիւն մըն է այս զոր 1897էն ի վեր կը կատարէ յիշեալ մարմինը, կանոնաւոր ու խնամոտ կերպով, եւ որոնց բաղդատութեամբ երեւան կուգայ՝ տարուէ տարի երկսեռ աշակերտներուն աւելնալը կամ պակսիլը, ուսուցիչներուն թիւը, ծախքերուն համեմատութիւնը եւն.։ Ներկայ ցուցակէն կ՚երեւայ որ, թաղային վարժարաններու երկսեռ աշակերտներուն ընդհանուր թիւը որ 1906ին 5651 էր, այս տարի 5517ի իջած է, 134 աշակերտի նուազում մը կրելով։ Մանրամասնութիւնք կը ցուցնեն որ այս նուազումը՝ ընդհանուր նախակրթարաններու համար՝ մի միայն արական սեռին կը վերաբերի, որոնց աշակերտներուն թիւը 1774էն իջած է 1756ի, մինչ աշակերտուհիներուն թիւը 1234էն բարձրացած է 1341ի։ Մանկապարտէզի մանուկներուն թիւը եւս նուազում կրած է, մանչերուն թիւը 1447էն 1247ի եւ աղջիկներուն թիւը 1196էն 1173ի իջնելով։

Թաղային վարժարաններու ուսուցիչներուն ընդհանուր թիւը որ 1906ին 316 էր, այս տարի 283ի իջած է (163 ուսուցիչ եւ 120 ուսուցչուհի, մինչ նախորդ դպրոցական տարեշրջանին սկիզբը 192 ուսուցիչ և 124 ուսուցչուհի կը պաշտօնավարէին)։ Գալով ամսական ծախքերու գումարին, 1906ին՝ միջին հաշուով 85,653 դրշ. էր, իսկ այս տարի 81,695 դրշ.ի իջած է։ 1907ի սկիզբը, Թաղային վարժարաննեթոշակաւոր երկսեռ աշակերտներուն թիւն է 3776, իսկ ձրիավարժներունը՝ 1741։

Կ. Պոլսոյ Թաղային երկսեռ վարժարաններու ընդհանուր թիւն է քառասուն երկու, որոնք բաժնուած են չորս աստիճանի՝ տարրական, միջին և բարձրագոյն դասընթացք և մանկապարտէզ կամ ծաղկոց։

Կրթական գործով զբաղողներուն ու հետաքրքրուողներուն համար ուսումնասիրութեան ու խորհրդածութեան մեկէ աւելի կէտեր կը պարունակէ այս վիճակացոյցը զոր, ինչպէս ըսինք, տասըմէկ տարիէ ի վեր մէթոտիկ կերպով կը պատրաստէ Ուսումն. Խորհուրդը՝ Օրմանեան Ս. Պատրիարքին նախաձեռնութեամբ և հրամանով։

* * *

Ս. Պատրիարք Հայրը այս առաւօտ հանդիսաւոր պատարագ կը մատուցանէ Մայր եկեղեցւոյ մէջ, յատկապէս կանանց համար, և քարոզ կը խօսի։ Միջօրէէն յետոյ, Ն. Սրբազնութիւնը Պատրիարքարանի մէջ կ'ընդունի մայրաքաղաքիս ազգ. վարժարաններու ուսանողներուն և ուսուցիչներուն շնորհաւորութիւնները, Զատկի տօնին առթիւ։ Ուսումն. Խորհուրդի անդամներն ևս ներկայ պիտի գտնուին։

—Ռոտոսթոյի մէջ 1412 դրշ. հաւաքուելով «փոխան ծաղկեպսակի» Պէրպէրեան վարժարանին ի նպաստ, Ս. Պատրիարք Հօր ղրկուած է։

—Մաքրիգիւղի գայմագամ Վսեմ. Մէհմէտ Էմին պէյ, Զատկի տօնին առթիւ, շնորհաւորական այցելութիւն տուած է տեղւոյն քարոզչին և Թաղ. Խորհուրդին։

—Եգիպտոսէն բարեսէր ազգային մը 30 ոսկի ղրկած է՝ Ազգ. Պատրիարքարանի պարտքին բարձման ի նպաստ։

* * *

ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՆԱԼՈՒ ՄԱՐՄԱՋԸ

ԿԻԼԻԿԵԱՆ ԹԵՄԵՐՈՒ ՄԷՋ

ՀԱԼԷՊ-ԱՅՆԹԱՊԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆԸ

Կ'երեւի թէ Կիլիկիոյ թեմերուն մէջ վարդապետներու եպիսկոպոսական խոյրը խլելու մարմաջը հետզհետէ սուր հանգամանք մը կ'առնէ, մանաւանդ Ատանայի Առաջնորդին եպիսկոպոսացումէն ետքը։

Այս վերջին պարագան՝ Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան և Կ. Պոլսոյ Պատրիարքութեան մէջ յարաբերական հին խնդիր մը վերարծարծուելուն նորէն առիթ տուաւ, և որչափ գիտենք, դեռ ո և է կարգադրութիւն մը չեղաւ այդ մասին, — որով և յայտնի կարգադրութիւն մը, որ զերծ ըլլայ ամէն երկդիմութենէ և առաձգականութենէ, որպէս զի ապագային տեղի չը տրուի ո և է թիւրիմացութեան։ Հարկաւ երկու Աթոռներուն մէջ առկախ մնացած այս խնդիրը ծանօթ է Կիլիկիոյ թեմականներուն, անոնց առաջնորդներուն և Գաւառական ժողովներուն, կամ մենք գոնէ այնպէս կ'ենթադրենք որ ծանօթ եղած ըլլայ։ Իրաց այս վիճակին մէջ՝ դժուար է հասկնալ թէ ի՛նչպէս եպիսկոպոսական նոր նոր ձեռնադրութիւններու խնդիրներ կը յուզուին Կիլիկեան թեմերու մէջ։

Այս անգամ Այնթապէն կ'առնենք լուրը։ Հալէպ-Այնթապի Առաջնորդը սուղի օրէն փափաք ունէր եպիսկոպոսանալու. չգիտենք վիճակին ո՛ր պէտքին և իր ո՛ր անձնական արժանիքին համար։ Իր առջի ձեռնարկները ապարդիւն եղան. վասն զի վիճակայինները ո՛չ պէտք կը զգան եպիսկոպոսի, ոչ ալ արդիւնք եւ արժանիք կը տեսնեն՝ Երուսաղէմի, Իզմիրի և Պոլսի մէջ ծանօթ Տէր Կարապետեան Կարապետ վարդապետի վրայ։ Կարապետ վրդ. սակայն դուլ դադար չունի և կը հետապնդէ իր եպիսկոպոսական երազը։ Եւ այս անգամ կը փորձէ յաջողիլ։ Առաջնորդը Հալէպ կը գտնուի հիմա. անկէց եկած հրահանգին վրայ, փոխառաջնորդ Տ. Կարապետ Հայրը Գաւառական ժողով կը գումարէ՝ Քաղաքական ժողովոյ բացակայ և հրաժարած երկու անդամներուն տեղ նորեր ընտրել տալու պատրուակին տակ ապրիլ 12 հինգշաբթի առաւօտ։ Բայց ժողովը փոխանակ միայն և միայն Քաղաքական ժողովոյ թերին լրացնելու, որոշում մըն ալ կու տայ՝ Առաջնորդը եպիսկոպոս ձեռնադրել տալու Այնթապի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյն վրայ։ Ամէն բան առաջուընէ կարգադրուեր է, նոյն իսկ կը կարծուի թէ վկայականի օրինակն ալ առաջուընէ խմբագրուած է եղեր։

Ըստ մեզ, ո՛չ միայն շատ խեղճ կարգադրութիւն մը ըրած է Այնթապի Գաւառային Վարչութիւնը, այլ նաեւ բոլորովին ապօրէն գործ մը։

Նախ՝ Կարապետ վրդ. միայն Այնթապի առաջնորդ չէ, այլ Հալէպ-Այնթապի առաջնորդ է։ Արդ՝ միացեալ վիճակի մը առաջնորդին եպիսկոպոսացումը Հալէպի և Այնթապի Գաւառական ժողովներուն բացարձակ հաւանութեամբն ու համաձայնութեամբը պէտք է ըլլայ։

Երկրորդ՝ Առաջնորդ մը, որ եպիսկոպոսանալով, կերպով մը պիտի կապուի վիճակի մը, պէտք է որ սիրուած ըլլայ եկեղեցականութենէ, և մենք շատ մօտէն գիտենք որ Հալէպի և Այնթապի եկեղեցիներուն քահանաներուն ամէնէն բանգէտներն ու լուրջերը, որոնք ո և է նկատում չունին Կարապետ վարդապետի պաշտօնավարութեան նկատմամբ, այլ միայն վիճակին օգտին և սիրոյն վրայ կը խորհին, հաւան չեն Կարապետ վրդ.ի ո՛չ թէ եպիսկոպոսութեան, այլ նոյն իսկ առաջնորդութեան, և այս մասին շատ մը բողոքագիրներ մատուցուած են Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին։

Հալէպ-Այնթապ կը սպասէ որ Ս. Կաթողիկոսը նկատի առնէ այդ գրուածները և ուրիշ տեղ պաշտօնի կանչէ Կարապետ վրդ.ը, իսկ սա գրեթէ գաղտնի և դարձդարձիկ միջոցներ կը ստեղծէ միշտ, ինքնիրմով զբաղեցնելու վիճակները և ի գլուխ հանելու իր եպիսկոպոսանալու մարմաջը։

Մեզ յայտնի չէ թէ Տ. Կարապետ վրդ. մինչեւ այժմ եպիսկոպոսացման արժանի ի՛նչ արդիւնք ցոյց տուած է, բայց յայտնի է, սակայն, որ Տ. Մուշեղէն սկսեալ Կիլիկեան թեմերու մէջ պաշտօնավարող կամ պաշտօնի կոչուող վարդապետներ եպիսկոպոսանալու մարմաջ ունին և պիտի ունենան, քանի որ արդիւնքը, արժանիքը և փորձառութիւնը անհրաժեշտ պայման չեն նկատուիր եպիսկոպոսութեան։

ՔՆՆԱԴԱՏ

* * *

ԲԱՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Տ. Գրիգոր քահանայ Տ. Յակոբեան, Բաբերդի Ճիկրաշէն Թաղի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ երէցը, կը գրէ մեզ ապրիլ 12 թուականով.

Պատուական օրաթերթիդ 6435 թիւին մէջ «Կնիք առեւանգող Թաղականներ» խորագրին տակ լուր մը կարդացինք, զոր հաղորդած էր Արեւելքի Բաբերդի թղթակիցը։ Կը խնդրենք Արեւելքի Պատ. Խմբագրութենէն հրատարակել մեր հետեւեալ դիտողութիւնները։

Բաբերդի ձեր թղթակիցը կ'ըսէ թէ՝ 1. Ճիկրաշէնի Թաղ. Խորհուրդը աղջկանց վարժարանին մէջ պինկիկը մէջտեղ դրած օղի է խմեր. 2. Այրի կին մըն է առեւանգեր Սարգիս Ֆրնճեանի հաշւոյն, 3. Պսակելու համար զմեզ գիշերը ժամը 4-5ին խաբէութեամբ նոյն Ֆրնճեանի տունն է տարեր և թէ մենք հազիւ մեր օձիքը ազատեր ենք. 4. Թէ՝ մեր գործած մէկ յանցանքին համար ծանր յանդիմանագիր ստացած ըլլալով Ազգ. Պատրիարքարանէն, մօրուք և փիլոն վրայ չի տալու համար չենք պսակեր զանոնք։

1. Ճիկրաշէնի Թաղ. Խորհուրդը՝ Ս. եկեղեցւոյն և վարժարանին նուիրական հաստատութիւններ ըլլալուն քաջածանօթ, երբեք վարժարանին մէջ օղի չէ մտցուցած. նոյն օրը մենք՝ ըստ հրաւէրի Թաղ. Խորհուրդին գացինք վարժարան, ուր ոչ թէ օղիի պինկիկ, այլ սովորական կանոնաւոր ժողով մը գտանք՝ գումարուած Թաղին կրթական և եկեղեցական խնդիրներով զբաղելու. հոն կը գտնուէին նաեւ վարժարանին պաշտօնեաներէն ոմանք։

2. Թաղ. Խորհուրդի անդամ Սարգիս էֆ. Ֆրնճեանի և անոր ընտանեկան ու բարեկամական պարագաներէն և Արամեան վարժարանի պաշտօնէութենէն մօտաւորապէս 30—40 հոգիէ բաղկացած հարսանեկան թափօրով մը, ըստ տեղական սովորութեան, գիշերուան ժամը 1ին այրի տիկին Պալասի տունը գացինք և զայն Ֆրնճեանց բնակարանը փոխադրեցինք։ Որ և է առեւանգութիւն երբեք չէ կատարուած և այս երկու այրիները իրենց բացարձակ հաճութեամբը ամուսնութիւն են կնքած։

3. Կիրակի օրը Թաղ. Խորհուրդը ժամը 10-$10^1/_2$ին հրաւիրեց զիս վարժարան, ուր՝ ինչպէս ըսինք՝ կը կազմէ միշտ իր նիստերը, և առաջարկեց մեզ կատարել նոյն պսակը առանց Տեղապահ Գեր. Տ. Գէորգ Ծ. վրդ.ի հրամանագրին՝ մէջ բերելով կարգ մը պատճառներ, որոնք դժբախտաբար գոյութիւն ունին նոյն Տեղապահին և Թաղ. Խորհուրդին ու Թաղեցւոյն միջեւ. բնականաբար՝ որքան որ անոնց ամուսնութեան մէջ օրինական որ և է արգելիչ պատճառ գոյութիւն չունէր, մենք իբրեւ երեսնամեայ պաշտօնեայ եկեղեցւոյ և նախանձախնդիր Ս. Եկեղեցւոյս, ինչպէս էական նոյնպէս նուիրապետական բոլոր կանոններուն, մերժեցինք կատարել առանց ամուսնական հրամանագրի։ Հետեւաբար ո՛չ խաբէութեամբ տարուած ենք Ֆրնճեանի տունը գիշերը ժամը 4-5ին և ոչ ալ ցերեկուան ժամը 11էն վերջ տեսած ենք Թաղական Խորհրդոյ անդամոց երեսները։

4. Մեր երեսնամեայ պաշտօնավարութեան մէջ, երբեք չենք ունեցած գործ մը՝ Ս. Եկեղեցւոյ նուիրական, այսինքն էական, ծիսական ու նուիրապետական կարգ ու կանոններուն կամ որ նոյնն է մեր քահանայական պարտականութեանց հակառակ, որով պատիժ կամ դատապարտութիւն հրաւիրած ըլլանք մեր վրայ։

Դառնալով հրամանագրի կէտին, մենք ո՛չ միայն Ս. Պատրիարք Հօրմէն ստացած խրատական-յորդորականներու հետեւանքով, այլ մեր կոչումին գիտակցութեամբ և կանոնապահութեամբ էր որ հրամանագիր պահանջեցինք՝ յարգած ըլլալու համար հաստատուած կանոնը։

Մնամք աղօթարար
Երէց Ս.Աստուածածին եկեղեցւոյն Ճիկրաշէն Թաղի
ԳՐԻԳՈՐ ՔՀՆՅ. Տ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

* * *

Ս. ՓՐԿՉԵԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ Ալպէր Տիկին Նշրաքեան Յ. Փափազեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւններն եղած են. Տիկին Գոհար և Կարապետ էֆ. Գաբամաճեան 270, Տ. և Տիկին Բարթիկ էֆ. Մընտիկեան 216 ղրուշ։

—Հանգուցեալ Տիկին Թ. Հինդլեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 95 ղշ. նուիրած են Հիւանդանոցիս Տ. և Տիկին Բաբգէն էֆ. Աւետիսեան, նոյնպէս, մէկ օսմ. ոսկի՝ Տէր և Տիկին Թ. Աւետիսեան։

—Ի Տիարպէքիր հանգուցեալ Եղիազար էֆ. Եազըճեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուէրներն եղած են. Տ. և Տիկին Տօքթ. Նազարեան (ի Տիարպէքիր) 108, Յակոբ էֆ. Զաքարեան (ի Տիարպէքիր) 54, Ազարիկ էֆ. Գոլըյեան (ի Տիարպէքիր) 54, Կարապետ էֆ. Տէր Աբրահամեան (ի Կ. Պոլիս) 54 ղրուշ։

(Հոգաբարձութիւն)

ԳԱԼՖԱՅԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑ

Խնամակալութիւնս շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ հետեւեալ նուիրատուութիւնները։ Մարտին էֆ. Գալֆայեանի մահուան առթիւ Տէր և Տիկին Սիմոնոֆ 1 օսմ. ոսկի, Իր վաղամեռիկ թոռան Յակոբիկ Աստեփանեանի մահուան առթիւ Տիկին Խաչուհի Քէմհաճեան 1 օսմ. ոսկի, Ողբացեալ Թ. Յ. Պէրպէրեանի մահուան առթիւ Տիկին Հռիփսիմէ Դատեւեան 1 օսմ. ոսկի

(Խնամակալութիւն)

* * *

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Վիեննայի թերթերէն, մայիս 7)

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՃԱՊՈՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 6 մայիս.— Զօրավար իշխան Սատամարու Ֆուշիմի Լոնտոն հասաւ այսօր։ Կալլէսի իշխանը, Քոնօթի դուքը, նախարարապետ Սըր Հէնրի Քէմըպէլ Պէնըրմէն, արտաքին գործոց նախարար Սըր Էտ. Կրէյ կայարանին մէջ ընդունեցին զինքը։ Ֆուշիմի իշխանը ուղղակի Պըքինկէմի պալատ գնաց և ընդունուեցաւ Էտուարտ Թագաւորէն։ Ճափոնցի իշխանին յանուն Միքատոյի այս այցելութիւնը քաղաքական կարեւոր դէպք մը կը համարուի։ Մեծ պատիւներ և փառաւոր ընդունելութիւն մը պատրաստուած են իշխանին, ինչ որ Անգլիոյ և Ճափոնի սերտ յարաբերութեանց ապացոյցն է։ Ֆուշիմի նշանաւոր անձնաւորութիւն մըն է Ճափոնի մէջ։ Թէպէտ Միքատոյի մօտաւոր ազգականը չէ, բայց «կայսերական ընտանիք»ի բարձրաստիճան անձնաւորութեանց գլուխն է։ Չինեաճափոնեան, ինչպէս նաեւ ռուսաճափոնեան պատերազմներուն մասնակցելով վճռաւորական մեծ համբաւի տիրացաւ։ Անգլիացւոց կողմէ այս պարագային մեծ կարեւորութիւն տրուելուն համար է որ բրիտանական բանակին և նաւատորմին գլխաւոր ներկայացուցիչները՝ Լորտ Ռոպէրդս և Լորտ Սէյմուր յատկացուեցան Ճափոնցի իշխանի հիւրամեծարութեան պաշտօնին։ Լոնտոնի մէջ ի պատիւ ճափոնական հիւրին սարքուած ընդունելութեան և ընծայուելիք պատիւներուն համար Էտուարտ Թագաւորին կողմէ հետեւեալ յայտագիրն որոշուած է.— Այսօր Ֆուշիմի իշխանը պիտի ընդունուէր, ինչպէս որ եղաւ, արքայական տան իշխաններէն, նախարարապետէն ու արտաքին գործոց նախարարէն և ուրիշ բարձրաստիճան անձնաւորութիւններէ։ Կայարանէն ուղղակի Պըքինկէմի պալատը պիտի երթայ հանգչելու, յայցելութիւն Թագաւորին, և ապա պիտի երթայ Ս. Ճէյմս պալատը, ուր քիչ ետքը Էտուարտ Թագաւորը փոխադարձ այցելութեան պիտի երթայ իշխանին. երեկոյեան իրիկուն պետական հանդիսաւոր հացկերոյթ պիտի տրուի ի Պըքինկէմ պալատին մէջ։ Մայիս 8ին Քոնօթի դուքսը Վուլվիչի նաւարանը պիտի առաջնորդէ իշխանը և իր հետեւորդները։ Մայիս 9ին (այսօր) Օլտըրշօդի մէջ մեծ զօրահանդէս մը տեղի պիտի ունենայ, և մայիս 10ին մեծ ընդունելութիւն պիտի ըլլայ Լոնտոնի քաղաքապետարանին մէջ։ Երեկոյին սեղան պիտի տրուի արտաքին գործոց պաշտօնատան մէջ Սըր Էտուարտ Կրէյի կողմէ, և հետեւեալ օր, մայիս 11ին հացկերոյթ Սըր Հէնրի Քէմըպէլ Պէնըրմէնի կողմէ, նախարարապետական պաշտօնատան մէջ։ Ֆուշիմի իշխանը ապա Բարիզ պիտի երթայ՝ ֆրանքեւճափոնական դաշնագրին կնքման բանակցութեանց մասնակցելու։

ԱՆԳԼԻՈՅ ՆԱԽԱՐԱՐԱՊԵՏԻՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԶԻՆԸՆԿԵՑՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴՐՈՅՆ ՎՐԱՅ

ԼՈՆՏՈՆ, 6 մայիս.— Երեսփոխանական ժողովին մէջ զինուորական նաւապետ Պ. Բրէյկս հարցուց նախարարապետին թէ անգլիական կառավարութիւնը, զինընկեցութեան խնդրոյն նկատմամբ Պիւլով իշխանին վերջին յայտարարութեանց վրայ, տրամադի՞ր է այս տարուան նաւային շինութեանց ծրագրին մէջ աւելցնել Տրէտնօթ զրահաւորին ձեւով երրորդ նաւ մը շինութիւնը։ Նախարարապետ Սըր Հէնրի Քէմըպէլ Պէնըրմէն պատասխանեց թէ կառավարութիւնը ըմբռնած է Պիւլով իշխանին յայտարարութեան կարեւորութիւնը։ Բայց այդ յայտարարութեան չէ՛ն հետեւիր յայտնապէս կը տեսնուի նաեւ թէ գերման կառավարութիւնը իր յատուկ շահերուն պաշտպանութեան աշխատելով հանդերձ, կը փափաքի զգուշանալ այդ խնդրոյն մէջ շահ ունեցող միւս տէրութեանց դժուարութիւններ կամ տհաճութիւններ պատճառելէ։ Անգլիոյ կառավարութիւնն ալ իր կողմէն կը փափաքի նոյն կերպով վարուիլ այդ խնդրոյն մէջ և զգուշանալ այնպիսի ձեռնարկներէ որոնք կրնան տհաճութիւն պատճառել ուրիշ տէրութեանց։ Անգլիական նախարարութիւնը կ'ընդունի նաեւ թէ սպառազինութեանց ծախուց խնդիրը Խորհրդարանին հաւանութեամբ միայն կրնայ բանակցութեան դրուիլ։ Առայժմ կառավարութիւնը ի վիճակի չէ նոր ծախքեր աւելցնել նաւային շինութեան ծրագրին վրայ և ոչ ալ ատոր հետեւանքով նոր ծախքեր ընել։

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐԸ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ ԿԸ ԽՕՍԻ

ԼՈՆՏՈՆ, 6 մայիս.—Ամերիկայի պատերազմական նախարար Պ. Հօլտան Նիւ-Եորքի մէջ բանախօսութեամբ մը ըսաւ թէ անգլիական բանակը կարելի չէ բաղդատել գերմանական բանակին հետ, անոր ընդարձակ սահմանագլխի պաշտպանութեան տեսակէտով։ Գերման բանակին ծախուց նուազագոյն քանակութիւնը, բրիտանական բանակը հիմ բռնելով, $46^1/_2$ միլիոն ստերլին է։ Գերման նաւատորմին ծախքը օրէ օր կ'աւելնայ։ Դժուար է ըմբռնել թէ ուրիշ ո և ազգ ինչպէս պիտի կրնար կրել Գերմանիոյ սպառազինութեանց ծախուց այս բեռը։ Բրիտանական բանակը թէեւ փոքր է, բայց շատ կանոնաւոր կազմակերպութիւն մը ունի, և եւրոպական ո և է վաշտ չի կրնար յարձակիլ բրիտանական լաւագոյն վաշտի մը վրայ։

ՊԱՐՈՆ ԷՐԷՆԹԱԼԻ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆՆ

Ի ՊԵՐԼԻՆ

ՊԵՐԼԻՆ, 5 մայիս.— Նոյէ Ֆրայէ Ալկէմայնէ Զայթունկ, Պարոն Էրէնթալի Պերլին այցելութեան վրայ գրելով, կը հաստատէ նախ թէ միջազգային քաղաքականութեան ամէն խնդիրներու մասին կատարեալ համաձայնութիւն մը յառաջ եկած է Պարոն Էրէնթալի և Գերմանիոյ նախարարապետին ու արտաքին գործոց նախարարին բանակցութիւններէն։ Գերման կառավարական թերթը կը յաւելու.— «Պերլինի մէջ մեծ համակրութիւն յառաջ բերած են Պարոն Էրէնթալի՝ այս ուղեւորութեան առթիւ աւստրիական և հունգարական մամուլներուն կողմէ հրատարակուած ջերմ յօդուածները։ Բէշթի կարեւոր թերթ մը իրաւունք ունէր ըսելու թէ կայսերական երկու զինակից տէրութեանց միջեւ այս յարաբերութիւնը անօրինակ մտերմութեան և անկեղծութեան հետեւանք է։ Պատմութեան մէջ գրեթէ օրինակը չկայ որ երկու անկախ, մեծ և զօրաւոր տէրութիւններ, միջազգային օրէնքի կապերով այսչափ սերտիւ իրարու կապուած ըլլան, որչափ Գերմանիա և Աւստրիա-Հունգարիա տասը տարիներէ ի վեր զինակցային հաւատարմութեամբ կապուած են իրարու։ Այս իրողութեան ամբողջ կարեւորութիւնը յայտնապէս կ'երեւի, երբ մտածենք թէ եւրոպական միւս տէրութեանց խմբաւորումին միջեւ ո՛րչափ փոփոխութիւններ եղան վերջին երեսուն տարիներուն մէջ, եւ մինչդեռ եւրոպայի երկու տէրութեանց միջեւ զինակցութեան կնքումէն ի վեր։ Ասիկա համոզիչ ապացոյցն է այն կռուանին բնական ամրութեան, որուն վրայ կը հանգչի զինակցութիւնը։ Պարոն Էրէնթալի Պերլին ուղեւորութիւնն ալ ուրախառիթ երեւոյթ մըն է, աշխարհի ցուցնելու համար այդ զինակցութեան նոր ամրացումը։ Գերմանիոյ տակաւ չեզոքանալուն վրայ զոհացող քաղաքական յօդուածագիրներուն համար Աւստրիոյ նախարարին այս այցելութիւնը ապացոյց մըն է թէ ո և է կարգադրութիւն չի կրնար վնասել այսօրուան գերման տէրութեան, նոյն իսկ առանձինն մնացած ատեն։ Ռուտոլֆի վերջին տեսակցութիւններէն զատ, մօտերս Պարոն Էրէնթալի Իտալիա ուղեւորութիւնն ալ, վստահ ենք, պիտի ցուցնէ թէ Վիեննայի և Հռոմի մէջ ալ Եռեակ Զինակցութեան մասին կարծեաց ո և է անհամաձայնութիւն չկայ։»

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 8 մայիս.— Ֆրանսայի Երեսփ. ժողովը, այսօր, շարունակեց՝ Դահլիճին ընդհանուր քաղաքականութեան մասին եղած հարցապնդմանց վիճաբանութիւնները։ Ծայրագոյն ձախակողմէն մէկ քանի ատենաբանները խօսեցան, բայց ամէնէն գլխաւոր ճառը արտասանեց Պ. Բօլ Տէշանէլ, խստիւ քննադատելով Պ. Քլէմանսոյի քաղաքականութիւնը. նաեւ խստիւ քննադատեց աշխատութեան մարմնը և միահաղոյն համաձայնութիւն մը պահանջեց՝ անոր դէմ ձեռք առնուելիք միջոցներուն համար։ Ժողովականներու մեծ մասը ծափահարեց Պ. Տէշանէլի ճառը։ Վիճաբանութեանց շարունակութիւնը վաղուան յետաձգուեցաւ։

—Բարիզի Սակարանին մէջ անգործութիւնը կը շարունակէ. գիները գրեթէ անուանական են։ Միայն Ռիօ Թինթոյի վրայ մէկ քանի գործեր կ'ըլլան։ Այդ բաժնեթուղթերը 2385 բացուելով 2395 փակուեցան։ Պղինձի գինը անփոփոխ է՝ 102 անգլիական ոսկի։ Լոնտոնէն ու Նիւ-Եորքէն առնուած լուրեր ցոյց կու տան թէ այդ տեղերու հրապարակներուն մէջ ալ գործունէութիւնը նուազ է։ Հարաւային Ափրիկէի արժեթուղթերուն գիները տըկար են։

—Օրլէանի 478րդ տարեդարձին հանդէսները այսօր կատարուեցան՝ անհագին բազմութեան մը ներկայութեամբ։ Շատ փայլուն եղան։ Զուտ կրօնական հանդէսը յառաջիկայ կիրակի պիտի կատարուի։

ՎԻԵՆՆԱ.— Հունգարիոյ նախարարապետ Տօքթ. Վէքէրլէ, այսօր, Վիեննայի մէջ երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Աւստրիա-Հունգարիոյ արտաքին գործոց նախարար Պարոն Էրէնթալի հետ։

ՊԵՐԼԻՆ.— Հոս կը կասկածին թէ Ճափոն Մ. Նահանգաց հետ ալ կը բանակցի համաձայնութիւն մը կնքելու համար, բայց այնպէս կը նկատուի թէ Վիեննայէն եղած անպաշտօն յայտարարութիւնները հաւանեցուցիչ չեն։

ԲԱՐԻԶ.— Այս տեղի ճափոնական դեսպան Պ. Քուրինօ յայտարարեց Թանի թղթակցին թէ դեղին վտանգին առասպելը առայժմ բոլորովին անհետացած է։ Մաքեն կ'ըսէ թէ Ճափոն սիրով պիտի բանակցի Մ. Նահանգաց հետ համաձայնութեան մը մասին և թէ պիտի չուզէ այդ տեսակ դաշնագրութիւն մը կնքել միայն Գերմանիոյ հետ, որ Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ որ և է գաղթավայր չունի, քանի որ Քիաօ-Չէօւի գրաւումը առժամեայ է։ Ճափոն Չինու հետ ալ կը բանակցի համանման համաձայնութեան մը համար։ Վիեննական թերթ մը կ'ըսէ թէ Ճափոն նոյն նպատակով կը բանակցի նաեւ Գերմանիոյ հետ։

ՀՌՈՄ.— Նոր կարտինալ Լորէնցէլլիի (Բարիզի պապական նախկին նուիրակը) եղած զինուորական պատիւները նոր ապացոյց մը կը նկատուին Վատիկանի և Իտալիոյ կառավարութեան յարաբերութեանց թուլացումին։ Իտալիոյ կաթոլիկները, յառաջիկայ ընտրութեանց, ըստ պիտի տան նախարարութեան պաշտպանած կուսակցութեան։

ԼՈՆՏՈՆ.—Անգլիոյ Երեսփ. ժողովը առաջին ընթերցումով ընդունեց Իրլանտայի համար վարչական Խորհուրդի մը կազմութեան ծրագիրը։

ՊԵՐԼԻՆ.—Պարոն Էրէնթալ պարտաւորաբար կատարած՝ իր ուղեւորութեանց մէջ կ'աշխատի քառեակ զինակցութիւն մը կնքել՝ Աւստրիա-Հունգարիոյ, Գերմանիոյ, Ռուսիոյ և Իտալիոյ միջեւ։

ԱԹԷՆՔ.— Երէկ Ստատիոնին մէջ սկսան ողիմպիական խաղերը Անգլիոյ Թագուհիին ի պատիւ. ներկայ էին նաեւ Յունաստանի Թագաւորը և բոլոր իշխանները։ Հանդիսականները խանդավառութեամբ ողջունեցին Ալեքսանդրա Թագուհին և Նորվէճի Թագաւորը։

ԲԱՐԻԶ.— Երէկ, Ֆրանսայի Երեսփ. ժողովին նիստէն ետքը, բուռն բանվէճ մը տեղի ունեցաւ մէկ կողմէ հեռագրական ու թղթատարական խորհրդական Պ. Սիմեանի և միւս կողմէ Պ. Պ. Ժօռէսի ու Բօքմանեի միջեւ։

ԲԱՔՈՒ.— Տիֆլիզէ գետին յորդելովը 180 ագարակներ ողողուեցան. մեծ կորուստ կը տիրէ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Էտուարտ Թագաւորը երէկ սեղան մը տուաւ ի պատիւ Ճափոնի Ֆուշիմի իշխանին և բաժակ պարպեց Միքատոյին կենաց։ Իշխանը ֆրանսերէն պատասխանելով բաժակ պարպեց Անգլիոյ Թագաւորին ու Թագուհիին կենացը։

ԱՇԽԱՐՀԻՍ ՑՈՒՑԱՀԷՏՐ

Առաւել այս գիշերուան ներկայացումներ.

ՎԱՐԻԷՏԷ ԹԷԱՏՐՕ. — Այս գիշեր Օր. տը Պէլ-Իլ հոյլին երաժիշտ Պ. Սերիօ Սամարայի։

ՕՐՖԷՕ ՇԱՆ-ԱՆԹԻԼԱԹՕ. — Այս գիշեր Լուչիա տը Լամմէր։

ՕՍՄ. ՌԷԺԻ

Նորանոր մեքենայ մը բերել տրուած է Օսմ. Ռէժիի Ճիպալիի գործարանը, որով կարելի կ'ըլլայ ջնջել ծխախոտին մէջ գտնուող նիքօթինը։ Հանրութեան օգտակար ըլլալու դիտումով, այդ գործիքին միջոցաւ նիքօթինը հանուած և Ա. և Բ. կարգի ծխախոտէ պատրաստուած հարիւր հատ սիկառէթ պարունակող տուփեր հարիւրին տասը գնի յաւելումով ի վաճառ հանուած են Ռէժիի մասնաւոր պատրաստութիւնները ծախող մասնաճիւղերուն մէջ՝ Բերա ու Ղալաթիա։ Նմանապէս յանձնարարութիւններ կ'ընդունուին ամէն կարգի սիկառէթներու և ծխախոտներու նիքօթինը բնաջինջ ընելու համար, առաջինները հարիւրին տասը, իսկ վերջինները հարիւրին տասնըհինգ գնի յաւելումով։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

ՑՈՐԵՆ			Փարա
Առաջին ճերմակ օձան			41 -
Երկրորդ	»	»	39 -40
Խառն		»	38 -
Զավտարլը		»	35 -37
Կարծր առաջին		»	42 -
» միջին		»	38 -41
ԱԼԻՒՐ			Դրշ.
Տեղական գըրմա Ա. Պարկ			85 -
» » Բ. »			83 -

Այսօր 8 վակօն Անատօլըի ցորենի ժամանեց.

ԹԻՖ
Օխան 21 փարա

ԳԱՐԻ		
Բէօսթէնճէ	քիլէն	$14^1/_2$ -15
Ռումէլի		14 -$14^1/_2$

ՑՈՐԵՆԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

			26 Ապրիլ
Նիւ-Եորք	պատրաստ		83.3.4
»	մարտի	համար	.
» 1907	մայիսի	»	85.1.4
»	հոկտ.ի	»	79.8.8
»	դեկտ.ի	»	81.1.2
Լիվրբուլ	պատրաստ		7.
»	յուլիսի	»	.
»	դեկտ.ի	»	6.4.1.2
»	մայիսի	»	6.5.
Չիգակօ	պատրաստ		.
»	հոկտ.ի	»	71.1.
»	դեկտ.ի	»	73.7.
Մարսիլիա	պատրաստ		18.

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

Հանրածանօթ յիմարաբոյժ **ՏՕՔԹ. Ա. ՏԸ ՔԱՍԹՐՕ** իր բնակութիւնը փոխադրած է Բերա, Աղա Ճամի, Գուլօղլը փողոց, թիւ 1, ուր ըստ առաջնոյն բժշկական խորհրդակցութիւններ կը կատարէ երկուշաբթի, չորեքշաբթի և ուրբաթ օրերը, կէսօրէն երկու ժամ յետոյ։ 5—3

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ.—Օսմ. Հանր. Պարտքի Թողեալ հասոյթներու Վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ «ըրգըմբօզէ» կոչուած Երէյլիի 500 թօնօ հանքածուխին առժամեայ նուազուրդին առժամեայ գին տրուած է թօնոյին 28 չիլին։ Վերջնական նուազուրդը տեղի պիտի ունենայ ապրիլ 28/11 մայիս շաբաթ օրը, միջօրէէն յետոյ ժամը 2ին։

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ
24/7 մայիս 1907 2—2

ՍԻՐՕ ՏԸ ՌԷՖՕՐ ԻՕՏԷ
ԳՐԻՄՕ ԵՒ ԸՆԿ.
SIROP de RAIFORT IODÉ

Բժիշկներու կողմէ յանձնարարուած՝ Սիրօ Անթիսքօրպիւթիքի և Մօրիւ ձկան իւղին տեղ՝ աչքականութեան, տժգոյն ու տկարակազմ տղայոց մորթի փշտիկներուն դէմ. ինչպէս նաեւ վիզի գնտիկները հալեցնելու և ախորժակը բանալու համար։ Փարիզ, 8. Վիվիէն փողոց և բոլոր դեղարաններու մէջ A.

Գործակատար՝ Ժ. Պ. Տալէճիօ, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս։

ԲԱՑԱՌԻԿ ԱՌԻԹ ՄԸ

ՊՈԼՍՈՅ ԿՈՂՄԻ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՀԱՄԱՐ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԴՊՐՈՒԹԵԱՄԲ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Տ. ՄԱՐԶՊԱՆԵԱՆ

Մասնագէտ՝ բերնի և ակռաներու հիւանդութեանց, որ տասներկու տարուան հասուն փորձառութեամբ մը իր արուեստը ի գործ կը դնէ Բերայի մէջ։ Պոլսոյ կողմի իր բազմաթիւ յաճախորդներուն խնդրանքին վրայ, անոնց դիւրութիւն մը ընծայելու համար, այս անգամ Ատամնաբուժական Դարմանատուն մըն ալ հաստատած է, Սիրքէճի, Թրամուէյի պողոտային վրայ, Օսմանիէ Պանդոկին դէմը, Քիւչիւք Իսմաիլ Փաշա խանի մէջ, զոր օժտած է արուեստին պահանջած ամենանոր կատարելագործութիւններով, Աշխատութիւն՝ ամենավերջին դրութեամբ, ոսկիի, կիտուածի, բլաթինի և քաուչուի վրայ։ Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր մինչեւ կէսօր Բերայի քապինէին մէջ, և կէսօրէ վերջ ժամը 6-$11^1/_2$ Պոլսոյ կողմի իր վերոյիշեալ դարմանատունը։

Ծ. Խ.— Մենք անձամբ այցելած և տեսած ենք Մարզպանեան էֆ.ի նորահաստատ քապինէն, և առիթը ունեցած ենք գնահատելու՝ նմանը չտեսնուած մաքրութիւնը և կարողութիւնը իր արուեստին մէջ։ 5

ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Բանկալթի-Նիշան-Թաշ

Մանկապարտէզի փորձառու վարժուհի մը կը խնդրուի Նիկողոսեան վարժարանին համար։ Փափաքողը կրնան դիմել ամէն օր ժամը (Ր. Թ.) 9-11 նոյն վարժարանը և բանակցիլ Տնօրէնութեան հետ։

Ի Լ Ա Ն

Շէհիր Էմանէթինտէն

Ճիսըր Ճէտիտտէքի տէնիզ համամընըն սիր սէնէլիքի օճագ ալթը սին դրուշա թալիպի իւզէրինտէ օլուպ հաատը լահըզընը պալըղը հալտէ իհալէսինին իճրաաը մուգարրէր պուլունտուղընտան, թալիպ օլանլարըն սիր հաֆթա իչինտէ Շէհր Էմանէթի մէճլիսինէ մուրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

Ֆի 25 Նիսան սէնէ 323

Ի Լ Ա Ն

Պէյ Օղլու Իճրա տաիրէսինտէն

Թէրէգա Չիպրեան գարտէնըն Էմինէ Նազիգթէր վէ քերիմէսի Ինաէէթ հանըմլարա Պէյ Օղլու Պիտաէէթ մահքէմէսի Իքինճի հուգուգ տաիրէսինին 26 մարթ սէնէ 321 թարիխլի իլամը իլէ մահքիւմըն պիհ պարալըն մէպալիղը մալիւմէնին թէէմմիւր խիթթփասը իչին էօհտէի թէտարուքընտա օլուպ հաճզ վէ ֆիրուխթը թահթը գարարա ալընան Կէօքսուտա քաւին միւքէրրէր 7 նումէրօլը վէ մէրհումէ Սալիհա Սուլթան վագֆը չէրիֆինէ մուգաթաալու 8605 զըրաաը հավլի մալիւմ էյհուտուտ արազինին իւզէրինտէ պինա ինչասը միւճազ օլմաուպ պաղ վէ պաղչէ հալինտէ իսթիմալը սուրէթ վէ չարթնըլա մուգատտէմա իճրա գըլընան միւզայէտէ թալիպ օլան տիկէր թալիպլէրին նիւզիւլ վէ քէֆի ետ իթմիչ օլմալարը իլէ միւնֆէսիխ օլարագ էմվալը կայրը մանգուլէնին ֆիրուխթը հագգընտաքի նիզամնամէ ահքեամընա թէվֆիգէն եէնիտէն միւզաեէտէյի թահթը գարարա ալընմըչ օլտուղընտան լէտէլմիւզայէտէ 10,000 զուրուչ ալթուն ագչէ պէտէլ իլէ մուամէլէյի իմմէ Նազիգթէր վէ քերիմէսի հանըմլար էօհտէլէրինտէ թէգարրիւր իտէրէք մուվագգաթ գարարտաատէսի քէշիտէ գըլընմըչ օլտըղընտան արագլիէ լաազալ եէւզտէ պէչ զամմը իլէ թալիփ օլանլարըն եէւզտէ օն իսպէթինտէ քի տէբօզիթօ աքչէլէրինի միւսթէճահպէն Պէյ Օղլու Իճրա տաիրէսինէ միւրաճաաթ իթմէլէրի վէ օթուզպիր կիւն խիթթամընտա սահիպը լահըզըլարըն իհալէի գաթիյէսի իճրա գըլընաճաղը իլան օլունուր։

Ֆի 25 Նիսան 323

PURGEN

PURGEN
BUDAPEST.
GYÓGYSZERTÁR AZ ANGYALHOZ.

ՊՈՒՐԺԷՆ
ԻՏԷԱԼ ՆՈՐ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆԸ

ՊՈՒՐԺԷՆ լաւագոյն, ամենէն հաճելի և ազդեցիկ մաքրողականն է։ Իր աքանչելի ըլլալը՝ ընտիր չափաբերելի մը կը նմանի։ Մեծ քանակութեամբ առնուած պարագային իսկ անվնաս է և խիթ չի պատճառեր։ Կը բուժէ պնդութիւնը, տռիւսիրապերինը, աղեաց հանգստութիւնը, գիրութիւնը, եայլն։ Կը ծախուի գլխաւոր դեղարաններու և դեղավաճառատանց մէջ։ Իսկական տուփերը պահանջելու է։

Միակ ներկայացուցիչ Թուրքիոյ համար
Պ. ԺԱՔ ԻՆՍԷԼՊԵՐԿ
Պոլիս, Քիւչիւք Ալաքա էֆ. խան, թիւ 6։ 50—23

“ԼԻՒՔՍ„ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ
ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՍԹՈՔՀՈԼՄ.-ՇՈՒԷՏ

ԹԷՈՏՈՐ ՌԷԲԲԷՆ՝ ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՀԱՄԱՐ
ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ ՂԱԼԱԹԻԱ, ԻՆԱՅԷԹ ԽԱՆ, ԹԻՒ 52

ԼԻՒՔՍԻ ԼՈՅՍԸ
ԱՌԱՋ ԿՈՒԳԱՅ ՊԱՐԶ ՔԱՐԻՒՂԻ ՍԱՍՏԻԿ ԱՅՐՈՒՄՈՎ

ՇՈՒԷՏԱԿԱՆ ԳԻՒՏ, ՅԱՋՈՂՈՒԹԵԱՄԲ ՊՍԱԿՈՒԱԾ

ԱՐԴԻ ԼՈՒՍԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՏԵՍԱԿՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ ԱՄԷՆԷՆ ԶՕՐԱՒՈՐ ՈՒ ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆՆ Է

ԱՌԱՒԵԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ ԵՆ

Յարատեւ լոյս, անհոտ եւ անծուխ՝ բռնկումի վտանգէն զերծ, հաստատուն շինուածք՝ շատ պարզ կազմուած, դիւրաւ եւ ինքնաշարժ կերպով գործածելի՝ մղումի եւ կանոնաւորումի պէտք չկայ՝ ձայն չի հաներ եւ շոգիացուցիչին մէջ ասեղ չունի։

«ԼԻՒՔՍ» լամբարը անհուն յաջողութիւն գտած է իր հանճարեղ շինուածքին շնորհիւ, որ լամբարին անթերի գործածութիւնը կ'ապահովէ։ Կատարեալ գոհացում կուտայ, երկար ատենէ իվեր փորձառուած հարցի մը լուծումը ընծայելով։ «ԼԻՒՔՍ» լամբար մը վառելը անգամ մը տեսնելէ եւ անոր խիստ պարզ գործածութեան ծանօթանալէ յետոյ, մարդ իսկոյն պիտի ըմբռնէ անոր առաւելութիւնները միւս լուսաւորութեանց հետ բաղդատմամբ, ալ եւս չուզելով ուրիշ դրութեամբ լուսաւորութիւն կատարել։

700 մոմի ուժ ունեցող «ԼԻՒՔՍ» լամբար մը ժամը 10 փարայի քարիւղ կը սպառէ եւ գրեթէ Աուէրի 10 կտուցի տեղ կը բռնէ։

Այսպէս, իր ընծայած մեծ խնայողութեան շնորհիւ, «ԼԻՒՔՍ» լամբարը քիչ ատենի մէջ կը հանէ իր գինը։

Լիւքս լոյսը մասնաւորապէս կը պատշաճի փողոցներու, պարտէզներու, սրճարաններու, գարեջրատանց, օթէլներու, դպրոցներու, տուներու, թատրոններու, գործարաններու, երկաթուղիներու, եւայլն, եւայլն։

«ԱՐԵՒԵԼՔ»,,Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (94)

ԼԻԱՆ-ՆԷՐՕՆ

ԱԴԱՄԱՆԴՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՐՀԻՆ ՄԷՋ

ՉՈՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԴԷՊԻ ԵՐՋԱՆԿՈՒԹԻՒՆ

ԳԼՈՒԽ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՆՈՐ ՍԷՐ ՄԸ

Մելամաղձիկ ձայներ կը բարձրանային գաղջ ու հանդարտիկ գիշերուան մէջ։

—Գիւղին զանգակը կը լսէ՞ք, ըսաւ Նորատի աղջիկը։ Ժամանակը ո՛րքան շուտ կը սահի, երբ մարդ երջանիկ զգայ ինքզինքը։ Չմոռնանք որ մինակ չենք աշխարհի վրայ. մայրս կը սպասէ մեզի։ Մտերմական խօսքերը վաղուան ձգենք, սիրեցեալ բարեկամս։ Հազիւ ատեն կայ միակ բառ մը ըսելու, որ դժուարաւ կ'ելլէ ձեր շրթունքներէն... Կը գուշակէ՞ք թէ ի՛նչ բառ է ատիկա։

Արլէթ կը ժպտէր՝ Բիէրը դիտելով լուսնի կաթնաթոյր շողերուն տակ։

Բիէր, ուրախութենէ արբշիռ, իր սըրտին վրայ սեղմեց Արլէթը, քանիցս մըրմնջելով «կը սիրեմ ձեզ», եւ անոր ճակտին վրայ դրոշմելով իր առաջին համբոյրները։

ԳԼՈՒԽ ԵՐՐՈՐԴ

ՓՈԹՈՐԻԿ՝ ՀԱՆԴԱՐՏ ԵՐԿՆՔԻ ՎՐԱՅ

Պ. Հէրպըլօ, իր հաւատարիմ Թակալիին ընկերակցութեամբ, քիչ մը ուշ հասած էր յաջորդ օրը։ Վերջալոյսի շողերը կը տարածուէին, երբ Թալիպ ծանոյց ուղեւորներու մերձեցումը։

Տիկին Հէրպըլօ, Արլէթ եւ Բիէր մեծ ուրախութիւն զգացին։ Առաջին փղձկումները անցնելէ յետոյ սեղան նստան։ Պ. Հէրպըլօ մանրամասնօրէն պատմեց իրենց ուղեւորութիւնը, դրուատելով կառավարչին ազնուութիւնը, որ այնքան բարեացակամ գտնուած էր իրեն հանդէպ։ Պ. Հէրպըլօ յարեց.

—Տեսայ որ այդ կորովի մարդուն աչքերը լեցուեցան անծանօթ կնոջ մը կողմէ իրեն ուղղուած նամակի մը ընթերցումէն յետոյ, որ ինծի անծանօթ մարդոց դժբախտութեան վրայ կը խօսէր։ Ես ալ քիչ մնաց պիտի լայի այդ սրտառուչ նամակը կարդալէս յետոյ։ Կառավարիչը զիս ծանօթացուց նամակին բովանդակութեան, որպէս զի իրեն օգնեմ՝ փնտռուած անձը գտնելու համար։ Սիրայօժար պիտի զբաղիմ այդ խնդրով. արդէն իսկ տառապած մէկը կը կարեկցի տառապողներու վրայ։

—Հայր, հետաքրքրութիւն կը պատճառես ինծի, յայտարարեց Արլէթ։ Ի՞նչ կը խնդրէ այդ անծանօթուհին։

—Այո՛, զաւակս։ Ամուսինին եղբայրը կը փնտռէ, որ Մատակասքար եկած ու բնաւ նամակ չէ գրած իր եղբօրը։ Սոսկալի դժբախտութիւններու մատնուած այդ հեգ կինը օգնութեան կոչ մը կ'ուղղէ եւ թանկագին աջակցութիւն մը կը սպասէ կորսուած եղբօրմէն։

—Ի՞նչ տեսակ դժբախտութիւններ են ատոնք, հարցուց Բիէր, որուն սիրտը սեղմուեցաւ նախազգացումի մը ազդեցութեան ներքեւ։ Նամակագիր կինը բան մը կը յայտնէ՞ այդ մասին։

—Սպանութիւն մը գործուեր է իր ընտանեկան յարկին մէջ, յանձին բարեկամի մը, պատասխանեց Պ. Հէրպըլօ... Ամուսինը իբր ոճրագործ ամբաստանուելով ցկեանս բանտարկութեան դատապարտուեր է։ Խեղճ կինը անմեղ կը հռչակէ իր ամուսինը այնպիսի պերճախօս շեշտով մը որ ջերմապէս յուզեց զիս։

Բիէր լռին շունչ մը առաւ։ Իր վախերը փարատեցան։ Ինչպէս կարելի էր ենթադրել որ Ռոմէն իբր յանցաւոր դատապարտուած ըլլար։

Մինչ Բիէր սկսած էր ժպտիլ, Արլէթ հարցուց.

—Խեղճ կինը զաւակ չունի՞ միթէ։

—Այո՛, պզտիկ աղջիկ մը։

—Հեգ մանուկը կէս մը որբ մնացեր է։ Հիմա կը հասկնամ թէ ինչո՞ւ այդքան կը կարեկցիս այդ կնոջ, հայր իմ։ Ապահովաբար Արլէթը միտք կը բերես։

—Կինս ա՛լ աւելի իրաւունք պիտի տայ իմ համակրութեանս, երբ այդ մանկամարդ կնոջ անունը յայտնեմ։

Յետոյ կնոջ կողմը դառնալով, Պ. Հէրպըլօ ըսաւ.

—Լէնօ՛ր կը կոչուի այդ անծանօթուհին։

Բիէր վեր ցատկեց ընդոստ։ Շրթունքները, տժգունած, չկրցին բառ մը արտաբերել։ Ի վերջոյ հարցուց.

—Լէնօ՞ր կը կոչուի։ Կ'աղաչեմ, ընտանեկան անունը ի՞նչ է։

—Տը Սէրիսօլ, պատասխանեց Պ. Հէրպըլօ։

Խուլ ճիչ մը թռաւ Բիէրի բերնէն։

—Սխա՛լ ըլլալու է, սխա՛լ ըլլալու է։ Օ՜հ, կ'երազեմ, այնպէս չէ՞։

—Բարեկամս, ի՞նչ կայ հարցուց Արլէթ աշխուժով։

—Օ՜հ, սիրելի Տօրէնվալս, մրմնջեց Հէրպըլօ ապշահար։

—Տօրէնվալ չեմ կոչուիր։ Թշուառական ու վատ մըն եմ ես, քանի որ չտառապելու համար բաժնուեցայ Ռոմէնէն։ Օ՜հ, մայր իմ, դուն որ ինծի յանձնեցիր զաւակդ, անիծէ՛ զիս... Արժանի եմ ատոր... Ռոմէն թիապարտութեա՛ն դատապարտուած ըլլայ... ինչո՞ւ քովը չգտնուէի՝ զինքը պաշտպանելու համար... Ան կը չարչարուէր, մինչ ես երջանիկ էի հոս. ո՜հ, ո՛րքան թշուառական ու վատ եմ եղեր։

Բիէր տենդոտ լեզուանիութեամբ մը կը խօսէր, բռունցքի հարուածներ իջեցընելով գլխուն։

Տիկին Հէրպըլօ եւ Արլէթ բռնեցին անոր ձեռքերը, որպէս զի ինքզինքը չվիրաւորէ։

—Խեղճ բարեկա՛մ, ի՞նչ ունիք։

—Ես այն գէշ եղբայրն եմ որ ինքզինքը կը ծածկէ, երբ իրեն պէտք ունի եղբայրը, պատասխանեց Բիէր դաժան աչքերով։ Ձեզի կը վերադարձնեմ այն համակրութիւնն ու համարումը զորս յափշտակած եմ։ Բիէր տը Սէրիսօլ կը կոչուիմ։

Պ. Հէրպըլօ, յուզումէն այլայլած, գոչեց.

— Թշուա՛ռ, ի՞նչ կ'ըսէք, միթէ կարելի՞ բան է... Դուք թիապարտի մը եղբա՞յրը։ Եւ ես բրտութեամբ ձեզի կ'իմացնեմ այդ լուրը։

—Սէրիսօլի դղեակին մէջ մարդ մը սպաննուած է, այնպէս չէ՞։ Կրնա՞ք անունը յայտնել։

—Ալեքսանտր Նարժաք։

—Ռոմէնի լաւագոյն բարեկամն էր. ինչպէս կ'ըլլայ որ եղբօրս վրայ կը ծանրացնեն անոր սպանութիւնը։ Ինչու սպաննէր զանի։

Բրքէն մը արձակեց Բիէր։

—Բայց Ռոմէնի պէս ուղղամիտ մարդ մը չի կրնար մարդասպան ու գող ըլլալ։ Ոճրի մէջ ալ աստիճաններ կան. մինչ Ռոմէնի կը վերագրեն թէ ատոնք մէկանց մագլցած է։ Ու մարդիկ գտնուած են որ հաւատ ընծայած են մեղապարտութեանը եղբօրս, որուն կօշիկներուն կապերը քակելու արժանի չեն, ո՛րքան ալ մաքուր ըլլայ իրենց խիղճը։ Ա՜հ, կոյրեր ու տխմարներ...

—Բարեկամս, արիութիւն ունեցէք, ըսաւ Արլէթ, միշտ Բիէրի ձեռքը բռնած։

(Շարունակելի)

Արտօնատէր ՋԱՐԵՀ ԽՈՒՍՈՒՖԵԱՆ